

התנועה החדשה

מרצ

מצע בחירות - 2009

תוכן העניינים:

- מסבר המים
אשפה ופסולת
שטחים פתוחים ומדיניות תכנון
שמירת הטבע
שימור אתרים היסטוריים
אנטנות סלולאריות
גגנה על בעלי החיים
- 25 — **דת ומדינה**
הפרדת דת ומדינה
נישואים וגירושים
קבורה אזרחית חלופית
השתייכות לעם היהודי
שבת ומועדי ישראל
שירותי דת
ישראל והעולם היהודי
- 28 — **בטיחות בדרכים**
- 29 — **סמים, אלכוהול ועישון**
- 30 — **פריפריה, התיישבות, חקלאות**
ישובי הפריפריה
ההתיישבות הקיבוצית
חקלאות
- 31 — **מנהל תקין**
מאבק בשחיתות
הפרדת הון ושלטון
מינויים במערכות השלטון
שקיפות בעבודת הרשויות
הרתעה
- 33 — **ממשל**
חיזוק המשטר הפרלמנטרי
חוקה
מבנה הממשלה
עבודת הכנסת
רפורמה במינהל הציבורי
רפורמה בשלטון המקומי
- 2 — **התהליך המדיני, ביטחון ויחסי חוץ**
שלום בין ישראל לפלסטין
שלום בין ישראל לסוריה
שלום בין ישראל ללבנון
מדיניות כלפי איראן
מדיניות החוץ
צבא ומדינה
- 5 — **חברה וכלכלה**
צמצום הפערים בחברה הישראלית
תעסוקה הוגנת
מאבק באבטלה
מדיניות רווחה
מהגרי עבודה
מדיניות בריאות
דיור
זכויות אזרחים ותיקים
זכויות אנשים בעלי מוגבלות
- 11 — **החינוך בישראל**
מדיניות החינוך
תקצוב מערכת החינוך
המחנכים
ההשכלה הגבוהה
חינוך בלתי פורמלי
תרבות ואמנות
ספורט
- 16 — **זכויות אדם**
הקמת נציבות זכויות אדם
זכויות היסוד של האדם, האזרח וזכויות חברתיות
זכויות קולקטיביות
זכויות האזרחים הערבים כמיעוט לאומי
שוויון מגדרי
זכויות קהילת הלהט"ב
- 21 — **צדק סביבתי**
תחבורה
אנרגיה
זיהומי אוויר, אדמה ומים

התהליך המדיני, ביטחון ויחסי חוץ

התהליך המדיני

הצהרה כי ישראל רוצה שלום חייבת להפסיק להיות אמירה בעלמא ולהפוך לסדר יום מדיני ברור. מסגרת ההסדרים הנדרשים להשגת שלום כולל במזרח התיכון ידועה וברורה ויש לצקת לתוכה פרטים קונקרטיים ולוחות זמנים מוגדרים. האינטרס המרכזי של מדינת ישראל הוא הפסקת הכיבוש בשטחים. יציאה מהשטחים צריכה להתבצע במסגרת משא ומתן שיביא להקמתה של מדינה פלסטינית לצידה של מדינת ישראל. על ישראל לאמץ את יוזמת הליגה הערבית, אשר משמעה פיוס כולל בין העולם הערבי לישראל.

שלום בין ישראל לפלסטין

הכיבוש הישראלי בשטחים ושלטון ישראל על האוכלוסייה הפלסטינית בשטחים מהווים אסון מוסרי, כלכלי, חברתי ומדיני לישראל. האמצעים בהם נוקט שלטון הכיבוש מהווים הפרות יום-יומיות של זכויות אדם: ענישה קולקטיבית, מעצרים מנהליים, סגרים ועוולות רבות אחרות. ההתנחלויות מעבר לקו הירוק מהוות עבירה על החוק הבינלאומי ויוצרות מכשול חמור אשר מרחיק את ההסדר המדיני.

הטרור הפלסטיני הפוגע באזרחים חפים מפשע אכן מהווה מכשלה ממשית להתקדמות בתהליך השלום, אך אין לאפשר לארגוני הטרור להכתוב להנהגות הפוליטיות את סדר היום. האינטרס הישראלי היה ונותר סיום הכיבוש וחלוקת הארץ בדרך של הסכם ברוב יוזמת הליגה הערבית ויוזמת ז'נבה. התנועה החדשה מרצ קוראת לפעול ליצירת תנאים שיאפשרו סיכום המשא ומתן בין ממשלת ישראל לבין נשיא הרשות הפלסטינית והנציגים הנבחרים של העם הפלסטיני.

רק במצב בו יתברר כי לא ניתן להגיע לסיום הכיבוש במסגרת הסכם, יהיה מקום לשקול דרכים אחרות ובכללן מהלכים חד צדדיים שיתואמו במישרין או באמצעות צד שלישי. נוכחות רב לאומית שתהיה חלק מהסכם דו צדדי, עשויה להתבקש גם אם ידובר במהלך שאינו פרי הסכם.

- הסכם השלום יתבסס על פתרון של שתי מדינות לשני עמים שעיקריו:
  - סיום הסכסוך והפסקת האלימות;
  - גבול קבע על בסיס קווי 1967, עם תיקונים הכרוכים בחילופי שטחים בהסכמה;
  - בירושלים תהינה שתי הבירות של שתי המדינות, זו לצד זו;
  - פתרון מוסכם של בעיית הפליטים ;
  - הסדרי ביטחון שיאפשרו לשני העמים לחיות בשלום זה לצד זה.
- התנועה החדשה מרצ תעשה כל מאמץ להגיע להסדר קבע בהסכמה, ומאמינה שאפשר לעשות זאת.
- התנועה החדשה מרצ תומכת במשא ומתן עם כל הנהגה פלסטינית נבחרת.
- התנועה החדשה מרצ מתנגדת לתוואי הנוכחי של גדר הפרדה, אף שאינה מתנגדת עקרונית להקמת מכשול פיסי כגבול בינלאומי על הקו הירוק. התנועה החדשה מרצ קוראת לפירוק חלקי הגדר שנבנו מעבר לקו הירוק. מאחר ולא ניתן לבנות מכשול בירושלים על הקו הירוק, אין לבנות כל גדר הפרדה בעיר. את חלקי הגדר שכבר נבנו, ואשר גורמים לפגיעה בזכויות אדם בסיסיות של תושבי העיר, יש לפרק.

- התנועה החדשה מרצ תתמוך ביישומו של חוק "פינוי פיצוי מרצון" (חוק פדיון הבית), שיאפשר למתנחלים בגדה המערבית, הרוצים בכך, למכור את בתיהם לממשלת ישראל ולחזור ולבנות את חייהם בתוך הקו הירוק.
- התנועה החדשה מרצ תפעל לייצוג הולם לנשים בצוותי המשא ומתן (על פי החלטה 1325 של מועצת הביטחון של האו"ם) ותשאף כי ישקפו את מגוון המגזרים בחברה הישראלית.

מסגרות משותפות

- על השלום הישראלי-פלסטיני להיות מאופיין בשיתוף פעולה וביחסי שכנות טובה. חלוקת הארץ מחייבת רמה גבוהה של שיתוף פעולה משני צדי הגבול. נושאים כמו הסדרי ביטחון, שימוש במים, דרכי תחבורה, תשתיות, שמירת הסביבה, קשרים כלכליים ותעסוקה, יחייבו מיסוד של מסגרות משותפות אשר יתפלו בנושאים אלה ואחרים. היחסים הכלכליים שהושתתו על תלות יהפכו ליחסים המושתתים על בחירה חופשית בין שני צדדים בעלי אינטרסים משותפים.
- המסגרות המשותפות יעסקו בתיאום בין המדינות ובפתרון מחלוקות.
- יוקמו צוותים משותפים לטיפול בתחומים הרלבנטיים.
- שתי החברות, הישראלית והפלסטינית, יפעילו תכניות חינוכיות לדו-קיום ולכבוד הדדי.
- יגובשו צעדים מפורטים לבניית אמון בין שני העמים ולהשגת פיוס היסטורי.

שלום בין ישראל לסוריה

- לישראל יש אינטרס לחתום על הסכם שלום עם סוריה, אשר יבטל איום צבאי מרכזי, חשש ממלחמת פתע, ויאפשר חתימת הסכם שלום עם לבנון. הסכם בין ישראל לסוריה עשוי להביא לצמצום משמעותי, אם לא לניתוק מוחלט, של הקשר בין סוריה לבין איראן. ניתוק הקשר בין שתי המדינות מהווה צעד חשוב להקטנת כוחה וכוח השפעה של איראן במזרח התיכון ואולי אף בעולם המוסלמי כולו.
- הסכם השלום עם סוריה יתבסס על נסיגה ישראלית מלאה מרמת הגולן, ובלבד שההסכם יבטיח סידורי ביטחון קפדניים, הבטחת אספקת מים לישראל ונורמליזציה ביחסים בין ישראל לסוריה.
- עד לחתימת הסכמי שלום, על ישראל לטפח את הקשרים בינה לבין שכנותיה. צעד חשוב בכיוון זה יהיה הקלה במתן היתרי יציאה לסוריה לאזרחי ישראל הדרוזים והערבים.

שלום עם לבנון

ישראל תחתור להסכם שלום עם לבנון המבוסס על "הקו הכחול" ותקבל את החלטת האו"ם בקביעת ריבונות על אזור חוות שבעא. התנועה החדשה מרצ קוראת לקהילה הבינלאומית לתמוך בריבונותה הבלעדית של ממשלת לבנון על כל שטח לבנון לפי הצעת החלטה 1701 של מועצת הביטחון של האו"ם.

מדיניות כלפי איראן

ישראל רואה בסוגיית ההתחמשות הגרעינית של איראן בעיה עולמית, אשר צריכה להיפתר במסגרות בינלאומיות ולא במסגרת מדיניות ישראלית-עצמאית. ישראל תתמוך במאמץ בינלאומי להתמודד עם הסוגיה האיראנית בדרך של מו"מ והידברות, ובאם אלה לא יצלחו, בדרכים שיקבעו על ידי מועצת הביטחון של האו"ם.

מדיניות החוץ

על ישראל לגבש מדיניות חוץ עצמאית המתייחסת גם לסוגיות מרכזיות על סדר היום העולמי. בעידן של שלום, ניתן יהיה להגיע לניתוק מדיניות החוץ מנושאים מסורתיים שהיו קשורים בעבר כמעט בלעדית לסכסוך הישראלי-ערבי. ישראל של היום היא מדינה שביכולתה לתרום תרומה משמעותית לעולם בתחומים רבים, ועליה למלא תפקיד פעיל במוסדות בינלאומיים ובסיוע למדינות אחרות. על ישראל לפעול למען:

- הידוק והעמקת הקשרים עם אירופה, לצד המשך שמירת הקשרים הכלכליים והביטחוניים עם ארה"ב, ושיתוף ישראל במסגרת נאט"ו לצד המדינה הפלסטינית שתקום ומדינות אחרות מהאזור.
- הפחתת הסיוע האזרחי האמריקאי באופן הדרגתי עד להפסקתו המוחלטת, ולעת שלום הפסקת הסיוע הצבאי, לשם צמצום מוקדי תלות כלכליים ומדיניים.
- הפסקת כל מעורבות של ממשלת ישראל או של ישראלים בסחר נשק עם משטרים הרומסים זכויות אדם.
- שילוב של ישראלים במוסדות האו"ם כעובדים וכחלק מכוחות משימה ושולם שונים של הארגון.
- העמקת הקשרים עם מדינות אמריקה הלטינית, אסיה ואפריקה.
- הגדלת סיוע החוץ של ישראל למדינות העולם השלישי עד לעמידה ביעד המוצהר של מדינות ה-OECD (כ-1% מהתל"ג).
- עידוד השתתפות של ישראלים, לצד יהודי הפזורה, במשימות שונות באפריקה ובאסיה כביטוי לעקרונות "תיקון עולם".

צבא ומדינה

ביטחונה של מדינת ישראל יושבת על הסדרי שלום קבועים בין ישראל ושכנותיה. מטרת מערכת הביטחון איננה עוד ניצחון במלחמה וכיבוש שטח, כי אם מניעת עימותים מזוינים והגנה על ביטחון תושבי ישראל בגבולות בטוחים ומוכרים.

דרוש שינוי במבנה כוחות הביטחון לנוכח התמורות האזוריות (הצבאיות והמדיניות). על מערכת הביטחון להיות מבוססת על מערכת של הרתעה והתראה שתאפשר הגנה אל מול האיום הקונבנציונלי והבלתי קונבנציונאלי, ועל צבא סדיר המבוסס על מערכי מודיעין ואויר חזקים ומערכי ים ויבשה מתקדמים. במסגרת ההפרדה בין הצבא למדינה, יפסיק הצבא למלא תפקידי שיטור.

מרכזיות האתוס הצבאי ועירוב התחומים בין הצבא למדינה מהווים עננה על הדמוקרטיה הישראלית. יש ליצור הפרדה ברורה בין התחום המדיני לבין התחום הצבאי ולהבטיח הכפפה מוחלטת של הצבא למערכת האזרחית. את מתן הערכות המצב הלאומיות יש להפקיד בידי גורם אזרחי כגון המועצה לביטחון לאומי. על המודיעין הצבאי להיות אחראי רק על מתן הערכות המצב הצבאיות. יש לעגן בחקיקה את מעמדה של המועצה לביטחון לאומי, להבטיח את חיזוק מעמדה ומשאביה, ואת נגישותה לכל המקורות המודיעיניים, תוך הקפדה על הרכב הנותן ביטוי לתחומי החיים המרכזיים בחברה וכולל את מיטב אנשי המקצוע האזרחיים.

מקומו המרכזי של הצבא בחברה בישראל וחובת הגיוס הכללית גובים מחיר כלכלי כבד של ימי מילואים ושירות סדיר ממושך, ומקבעים אי שוויון בחברה הישראלית. יש להיערך לקראת ארגונו מחדש של צה"ל כצבא מיומן ומקצועי שיעסוק במשימות הצבאיות הכרוכות בשמירה על הביטחון, לפי העקרונות הבאים:

- שירות החובה יכשיר גברים ונשים למקצועות בסיסיים וישמר גרעין סדיר לפעילות צבאית שוטפת; שירות המשך יהיה דיפרנציאלי לתפקידי פיקוד ותפקידים מקצועיים. במידה שלא יונהג שרות דיפרנציאלי יקוצר שירות החובה לשנתיים לשני המינים.

- גיל המשרתים ומשך השירות יגזרו מצרכי השירות וההכשרה הנדרשת.
- יוקם מנגנון שקוף לבחינת בקשות לפטור משרות צבאי למי שאינם מסוגלים, מטעמי דת ומצפון, לשרת במסגרת צבאית, כמקובל במדינות דמוקרטיות אחרות.
- השירות בסדיר יזכה את המשרת בשכר מינימום.
- מערך המילואים ישמש להכשרה, אימונים ולעת חירום. משימות הביטחון השוטף יוטלו על הצבא הסדיר וצבא הקבע.
- יובטח שוויון מלא לנשים בצבא ותתאפשר נגישות שוויונית לכל התפקידים בו.
- שירות אזרחי למען הקהילה יוצע כאלטרנטיבה התנדבותית לאלה שאינם משרתים בצבא.
- יוקם גוף חקירות חיצוני ובלתי תלוי אשר יהיה מחויב לחקור כל מקרה מוות של אדם שנגרם כתוצאה מפעילות של צה"ל, המשטרה, או כוחות ביטחון אחרים.
- התנועה החדשה מרצ תמשיך להוביל את המאבק להבטחת תגמול נאות לחיילי מילואים, בין היתר: פיצוי כלכלי מלא בגין שירות במילואים; העלאת הסף המינימאלי לתשלום דמי מילואים לשכר הממוצע במשק; הקלה של שעת עבודה ביום לבן/בת זוג של המשרת במילואים.
- התנועה החדשה מרצ תפעל להבטחת שירותי דת ואמונה במסגרת הצבא גם לחיילי צה"ל שאינם יהודים, ותבטיח כי לא יעשה שימוש במסגרת שירותי הדת להטפות אידיאולוגיות או לכפייה דתית.

חברה וכלכלה

התנועה החדשה מרצ מאמינה כי תפקידה של מדינה לפעול לטובת כל תושביה על בסיס של שוויון מהותי. ממשלות ישראל בשנים האחרונות פעלו באופן שהביא להגדלת הפערים, לחיזוק בעלי ההון, ליצירת שכבה רחבה של עניים ולריסוק מעמד הביניים. בחברה הישראלית של שנת 2008 הניכור גדול, תחושת הביטחון הסוציאלי אפסית והפחד ממחסור קיים הוא נחלת רבים. מדובר בסכנה קיומית. התנועה החדשה מרצ מאמינה כי רק שינוי מהותי בסדרי העדיפויות, יצירת שוויון מהותי, קביעת הגדרה ברורה של זכויות חברתיות וחלוקה מחדש של משאבי המדינה, יביאו לתיקון יסודי של המדינה באופן שיבטיח חיים בכבוד לכל אזרחיה.

מערכות סעד ובתי תמחוי אינם פתרון; עלינו ליצור חברה של צדק ולא של צדקה. ישראל צריכה להבטיח איכות חיים גבוהה, תעסוקה שבצדה הכנסה הוגנת ופיתוח שירותים של חינוך ובריאות.

האחריות המוטלת על המדינה מחייבת את מעורבותה הישירה בהספקת שירותי רווחה, בהבטחת רשת ביטחון שתגן על חסכוניותו הפנסיוניים של כל תושב, ותקנה זכות לקיום מינימאלי בכבוד.

צמצום הפערים בחברה הישראלית

אי השוויון הכלכלי והחברתי בישראל היום מעמיד אותה במקום השני והלא מכובד ברשימת המדינות בעלות הפערים החברתיים-כלכליים הגדולים ביותר בעולם המערבי. זהו מצב לא מוסרי, בו מועדפים האינטרסים של בעלי הון על חלשים כלל תושבי ישראל, אשר מערער את לכידותה של החברה הישראלית. מצב זה מחייב ביצועה של תוכנית חרום לצמצום הפערים.

התנועה החדשה מוצגת תפעל לקידום הנושאים הבאים:

- הקמת רשות לתכנון כלכלי וחברתי בעלת סמכויות, בה יהיו חברים נציגי המדינה, ההסתדרות, אנשי אקדמיה ואנשי ארגונים חברתיים. הרשות תקבע אסטרטגיה כלכלית חברתית ארוכת טווח ויעדים כלכליים וחברתיים קצרי טווח ותפקח על החתירה ליישומם.
- העלאת מס על רווחי הון לשיעורים המקובלים בעולם המתועש.
- ביטול המע"מ על סל מוצרי המזון שבפיקוח.
- ריווח מדרגות מס ההכנסה - הורדת שיעור המס למעמד הביניים, והעלאתו לשני העשירונים העליונים בחברה.
- הנהגת מס ירושה על ירושה בערך של חמישה מיליון ₪ ומעלה, באופן פרוגרסיבי בהתאם לערך הירושה.
- ביטול חוק הגבלת התקציב והגדלת תקציב המדינה באחוז וחצי לכל הפחות בכל שנה, בהתאם לאחוז הגידול הטבעי, ולמעלה מכך בהתאם לצמיחה בשנה הקודמת.
- השקעה ישירה ביעדים חברתיים של חינוך, בריאות ודיוור.
- העדפה מתקנת בהקצבות למגזרים מוחלשים, למשפחות חד הוריות ולפריפריה.
- השקעה בתשתיות תחבורתיות סביבתיות לקישור מהיר בין הפריפריה למרכז.

תעסוקה הוגנת

תעסוקה הולמת אשר בצדה שכר הוגן היא הבסיס לצמצום פערים וליצירת חברה המכבדת את חבריה ומאפשרת התקדמות כלכלית וחברתית. מדיניות ההעסקה בישראל הפכה בעשרים השנים האחרונות ממדיניות המבוססת על עבודה מאורגנת והסכמים קיבוציים, למדיניות של חוזים אישיים, קבלני כוח אדם וקבלני שירותים, ההופכים את העובד משותף למשאב שכל מטרתו מקסום רווחי מעביד. יש להבנות מחדש את חיי העבודה בישראל, ולהביא לשינוי שוק העבודה באופן שישבי לעובד את כבודו כעובד וכאדם.

התנועה החדשה מוצגת תפעל לקידום הנושאים הבאים:

- אכיפה אפקטיבית של חקיקת המגן.
- הרחבת תחומי האחריות של אגף הפיקוח במשרד התמ"ת והפיכתו לגוף אפקטיבי, בעל תקציבים משמעותיים וכוח אדם מספק, אשר יוכל להבטיח כי כל עובד בישראל מקבל את המגיע לו בעבור עבודתו.
- עידוד העבודה המאורגנת, אשר מבטיחה לעובדים את זכויותיהם.
- הפסקת העסקה באמצעות קבלני שירותים וקבלני כוח אדם במגזר הציבורי.
- הטלת חובות רישוי וערבויות נכבדות על קבלני כוח אדם ושירותים בשוק הפרטי.
- מתן גמישות בגיל הפרישה.
- פסילת מכרזי הפסד וחויבו של כל מתמודד במכרז למתן שירות, הדורש כוח אדם, בחישוב שעות העבודה של העובדים הדרושים לביצוע השירות, כך שניתן יהיה לפסול הצעות אשר אינן עומדות בדרישות הדין וההסכמים הקיבוציים.
- הבטחת גמישות ועדכון של השכלת העובד לכל אורך שנות חיי עבודתו.

מאבק באבטלה

העבודה היא מרכיב חיוני בחיי האדם, המספקת עיסוק ופרנסה, ואף מהווה אמצעי למימוש עצמי וקיום בכבוד. האבטלה אינה פוגעת רק במובטלים ובני משפחותיהם, אלא גם בחברה ובכלכלה כולה. ביקוש והיצע של עובדים אינם עניין בלעדי של השוק החופשי, אלא גם עניינה של המדינה, עליה מוטלת האחריות הכוללת על המדיניות הכלכלית-חברתית. במצב של משבר כלכלי, קיימת חובה מוגברת להבטיח את זכויות מחוסרי העבודה, למנוע את הפגיעה בכבודם ולאפשר להם לחזור לחיי עבודה ההולמים את כישוריהם ואת יכולת השתכרותם. תוכנית ויסקונסין, במסגרתה מנסות ממשלות ישראל להשיב בכוח מובטלים למעגל העבודה, תוך שלילת זכויותיהם על ידי גופים פרטיים, מהווה למעשה רק כיסוי לקיצוץ בתקציב הרווחה וצמצום הקצבאות ויש לבטלה לאלתר. התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:

- הורדה מתמדת של מספר הבלתי מועסקים תוך שאיפה לתעסוקה מלאה.
- שיפור מערכת ההשמה הציבורית והמערך הציבורי להכשרות ורענונים מקצועיים.
- החזרת החובה למצוא למובטלים עבודה המתאימה לכישוריהם.
- יצירת מקומות עבודה בדרך של השקעה ציבורית בבניית תשתיות.
- השבת הזכאות לדמי אבטלה מלאים במהלך תקופת ההכשרה המקצועית.
- קיצור תקופת האכשרה המזכה בדמי אבטלה.
- ביטולה של מגבלת הזכאות לדמי אבטלה לפעמיים בארבע שנים, וביטול ההפחתה במספר ימי הזכאות ובגובה דמי האבטלה.
- קביעת זכאות לדמי אבטלה לעובדים עצמאיים מובטלים.
- פיתוח כישורי מובטלים, ומתן הכשרה מקצועית והכשרה לחיפוש והשתלבות בעבודה.
- הקמת מעונות יום שיאפשרו יציאתם של הורים לילדים קטנים לעבודה.
- מציאת פתרונות תחבורה לשם הגעה מקומות העבודה.
- הענקת תמריצים למשתלבים בעבודה וביטול הענשת אלה שאינם מצליחים להשתלב.
- התאמת פתרונות ייחודיים לכל אדם, תוך התחשבות ברקע התרבותי ממנו בא ובמצבו המשפחתי.
- ביטול הפעלת תוכניות להשמה בידי חברות למטרות רווח.
- התמקדות בהכשרה מקצועית לצעירים הנמצאים בתחילת דרכם בשוק העבודה, ובהכשרה מקצועית של עובדים משכבות מוחלשות.

מדיניות רווחה

המדינה היא האחראית לרווחת התושבים ולקיומם בכבוד. על המדינה להבטיח שירותי רווחה הולמים, לממן אותם ולפקח עליהם. יש להביא לחקיקת חוק יסוד זכויות חברתיות שיכלול את הזכות לבריאות, לחינוך, לדיוור, לתעסוקה, לקיום בכבוד, להתאגדות ולשבתה.

התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:

- הבטחת כספי הסכנונות הפנסיה על ידי המדינה, עליה מוטלת האחראיות לכך, באופן שיבטיח לכל מי שחסך במשך כל שנות עבודתו כי יקבל פנסיה הולמת.
- הנהגת קצבאות ותשלומי העברה אוניברסליים, תוך מיסויים באופן פרוגרסיבי.
- כל ההכנסות יחושבו לצרכי מס, כך שכל תושבי המדינה יקבלו את המגיע להם, אך ישלמו מס בהתאם לסך הכנסותיהם.
- הצמדת כל הקצבאות לשכר הממוצע במשק.
- העלאת קצבאות הילדים.
- הבטחת קצבת הבטחת הכנסה המאפשרת קיום בכבוד.
- השלמת הכנסתם של קשישים נטולי הכנסה אחרת מלבד קצבת הזקנה, עד לגובה שכר המינימום.
- תקצוב הולם לתכניות לטיפול באלימות במשפחה ובאלימות כלפי נשים, לנפגעי נפש ולשכונות מצוקה.
- חקיקת חוק חינוך חנים מגיל שלושה חודשים, ומימון הוצאות לטיפול בילדים עד גיל 8 למשפחות עובדות.
- פיתוח מגוון רחב של שירותים קהילתיים, בכללם שירותי מניעה, פנאי, סיוע ותמיכה לילדים ובני נוער בכלל וילדים ובני נוער בסיכון בפרט, תוך מתן דגש מיוחד על מענה לצרכים של קבוצות מיעוט תרבותיות וילדים ובני נוער עולים.
- מתן קצבאות הוגנות לניצולי שואה.
- מתן ערבויות מדינה למתן משכנתא הפוכה לקשישים.
- איסור מאסר חייבים נטולי אמצעים בהוצאה לפועל.

מהגרי עבודה

מעמדם של מהגרי העבודה בישראל מוסדר באופן חלקי בלבד, דבר המאפשר את ניצולם והעסקתם ברמת שכר ותנאים סוציאליים נמוכה מזו בה מועסקים עובדים מקומיים. מעורבות חברות כוח אדם ומעסיקים המנצלים את חולשתם של המהגרים הביאה ישירות למצב בלתי נסבל זה. על ישראל לנהוג בעובדים הזרים ברוח הפסוק: "כִּאֲדָרְךָ מִכֶּם יְהִי לְכֶם הַגֵּר הַגֵּר אֲתֶם וְאֶהְיֶה לוֹ כְּמוֹךָ כִּי גֵרִים הֵייתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם" (ויקרא יט, לד).

התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:

- מתן אישורי עבודה בישראל למהגרי עבודה על בסיס אישי בלבד, ולא דרך חברות כוח אדם.
- ביטול משטרת ההגירה, והרחבה משמעותית של היחידה לאכיפת חוקי העבודה תחתיה. יחידה זו תעסוק, בין היתר, בהבטחת תנאי עבודה שווים למהגרי עבודה.
- החלת מורטוריום על כל מהגרי העבודה החיים בישראל לתקופה של שנה, בה יוכלו העובדים להסדיר את מעמדם. מהגרי עבודה יוכלו לקבל אשרות שהייה, עד לקבלת מעמד קבע ואזרחות.
- מתן מעמד קבע לילדי עובדים זרים אשר נולדו בישראל או חיו בה במשך 5 שנים ויותר, כך שיוכלו לבקש ולקבל אזרחות ישראלית.
- הבטחת הזכות לבריאות, חינוך, כיסוי בגין תאונות עבודה, נכות ולידה לכל עובד זר המועסק בישראל.

מדיניות בריאות

חוק ביטוח בריאות ממלכתי שהונהג בינואר 1995 הבטיח סל בריאות לכלל האזרחים. במהלך השנים לא עודכן התקציב הממלכתי למימון סל הבריאות, והסל נשחק. מספרם של השירותים והתרופות אשר אינם ממומנים הולך וגדל, והביטוח המשלים, אשר אמור היה להיות מיועד רק לשם כיסוי שירותים מיוחדים ונוספים, הפך למספק השירותים הבסיסיים. נטל המימון מוטל על המבוטחים בניגוד לעקרונות החוק ולחובת מדינת הרווחה. הפערים במצב הבריאות של אלה המסוגלים לשלם לבין אלה שלא מסוגלים גדלו באופן מדאיג.

- התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
  - עדכון סל הבריאות בשני אחוזים בשנה כך שיקלול את כל השירותים והתרופות המשמעותיים, בהתאם להצעת החוק שיזמה מרצ.
  - הגבלת הביטוח המשלים לתוספות לא הכרחיות.
  - הכללת הביטוח הסייעודי - האשפוז הסייעודי והטיפול הסייעודי בקהילה בסל הבריאות.
  - הכללת הטיפול בנפגעי נפש בקהילה בסל הבריאות.
  - הכנסת טיפולי השיניים לסל הבריאות.
  - הקצאת משאבים משמעותיים לקידום הרפואה המונעת.
  - גיבוש מדיניות כוללת לטיפול במגיפת האיידס ובמחלות העוברות במגע מיני.
  - השקעת משאבים במניעה ובהסברה שתכלול העלאת המודעות לחשיבות מין מוגן מחד, וקבלה חברתית של חולים ונשאים מאידך.
  - ביטול תשלום השתתפות עצמית בעת קבלת שירותי רפואה מונעת, ביקור אצל רופאים, ורכישת תרופות המצויות בסל הבריאות.
  - יצירת הפרדה בין מערכת הבריאות הציבורית למערכת הבריאות הפרטית, כך שלא ניתן יהיה לקבל שירותים פרטיים במסגרת המערכת הציבורית.
  - שינוי תקינת בתי החולים על מנת לשפר את איכות המפגש בין מטפל ומטופל ומתן טיפול מיטבי.
  - הפעלת תוכנית לאומית להגנה על בטיחות ילדים ולמניעת היפגעותם בתאונות.

דיור

- על המדינה מוטלת החובה להבטיח לכל תושביה קורת גג ראויה.
  - התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
    - הפעלת תכנית חרום להסדרת פתרונות למחוסרי דיור.
    - בניית דיור ציבורי וקביעת קריטריונים שקופים לחלוקת דיור ציבורי לזכאים.
    - העלאת סכום הסייע בשכר דירה לזכאים, באופן שיאפשר תשלום שכר דירה.
    - הבטחת דיור בר השגה בערים הגדולות.
    - עידוד בניה להשכרה ארוכת טווח במימון ממשלתי. הממשלה היא שתדאג לבנייה, להשכרה ולתחזוק הנכסים.
    - מתן אפשרות לדירי הדיור הציבורי לרכוש את דירותיהם בהנחות משמעותיות, בהתאם לחוק הדיור הציבורי, אשר חוקק ביוזמת מרצ.
    - עדכון ריאלי של המשכנתאות לזוגות צעירים ולעולים חדשים בהתאם למחירי הדירות בשוק.
    - מתן אפשרות ללקיחת משכנתא ללא צורך בהון ראשוני, על בסיס תשלומים שוטפים בלבד.
    - הבטחת זכות הקניין של חברי הקיבוצים על בתיהם.

זכויות אזרחים ותיקים

מעמדם של האזרחים הותיקים נשחק בשנים האחרונות באופן מדאיג. ציבור הגמלאים הוא כוח חשוב, בעל יכולת תרומה משמעותית לחברה. התנועה החדשה מרצ רואה חשיבות ייחודית בהבטחת זכותם של האזרחים הותיקים לקיום בכבוד ובהבטחת מעמדם וחוסנם הכלכלי, על מנת שיוכלו לתפקד באופן מקסימאלי בקהילה בה הם חיים ולמצות את שנות הגמלאות.

התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:

- העלאת קצבאות הזקנה האוניברסאליות כך שיהיו מעל לקו העוני והצמדתן לשכר הממוצע במשק.
- השלמת הכנסתם של קשישים ללא קרן פנסיה או הכנסה אחרת מלבד קצבת הזקנה, עד לגובה שכר המינימום.
- הבטחת פנסיה לכל עובד, אשר תאפשר חיים בכבוד לאחר היציאה לגמלאות.
- הרחבת רכיבי השכר הרלבנטיים לצורך חישוב הפנסיה, על מנת למנוע ירידה דרסטית ברמת החיים עם הפרישה לגמלאות.
- חקיקת חוק לפיקוח על גופי הביטוח הפנסיוני אשר יחייבם למסור מידע לציבור, והסדרת אמצעים רגולטיביים שיגנו על חסכונות הפנסיה.
- הצמדת הגמלאות הפנסיוניות לשכר הממוצע במשק למניעת שחיקתן לאורך זמן.
- ביטול דמי הניהול בקרנות הפנסיה הותיקות, שכן הם מהווים הטלת מס נוסף על הגמלאים בלא הצדקה.
- הכללת הטיפול והאשפוז הסיעודי בסל הבריאות.
- הגדלת שעות הטיפול הסיעודי המגיעות לאדם בביתו והרחבת הזכויות לטיפול כזה, כך שגם בעלי מוגבלות יוכלו להמשיך לחיות בתוך הקהילה.
- ביטול האפליה בקבלת שירותי בריאות מטעמי גיל.
- הטלת פיקוח ממשלתי על מחיריהן של תרופות ללא מרשם.
- שוויון בהנחה בארנונה לאזרחים הותיקים עם הגיעם לגיל זקנה.
- מתן אפשרות ללקיחת "משכנתא הפוכה", בערבות מדינה, שתאפשר לאזרחים ותיקים להמשיך לחיות בבתיהם ולקבל סכום חודשי קבוע שסייע בחיי היום-יום.
- חקיקת חוק פיקוח על עסקאות דיר מוגן, שימנע ניצולם של אזרחים ותיקים ויחיל על החברות העוסקות בכך חובת דיווח למבקר המדינה.
- עידוד הקמת בתי דיר מוגן באמצעות הקצאת קרקע ייעודית והטלת חובה על הקבלנים להקצות בתמורה חלק מן הדירות במחיר נמוך.
- הסדרת הנסיעה בתחבורה ציבורית חינם לאזרחים ותיקים.

זכויות אנשים בעלי מוגבלות

זכותם של אנשים עם מוגבלות להשתלב באופן מלא בחיי החברה. אין להסתפק בצעדים שמטרתם להיטיב עמם או להקל עליהם בבידודם. יישום חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, אשר נחקק ביוזמתה של מרצ, מהווה צעד ראשון וחשוב בדרך למתן זכויות יסוד לאנשים עם מוגבלות. התנועה החדשה מרצ מחויבת להמשיך המאבק להקצאת כל המשאבים הדרושים ליישום מלא של החוק.

התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:

- הבטחת אכיפה אפקטיבית של החוק כך שתימנע כל אפליה בתעסוקה ותובטח נגישות במקומות ציבוריים ובתחבורה הציבורית.
- העלאת קצבת הנכות לגובה שכר המינימום.
- העלאת קצבאות השירותים המיוחדים לגובה שיאפשר העסקה הוגנת של עובד סיעוד.
- חקיקת פרק בנושא דיר בקהילה וסיוע אישי ובנושא חינוך במסגרת חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות.

- חקיקת חוק שיקום לאנשים עם מוגבלות.
- הקמת רשות שיקום לאומית.
- שילוב ילדים עם מוגבלות בחינוך הרגיל, בהתאם לרצון הוריהם, ותקצוב סל שילוב השייך לילד (ולא למסגרת אליה הוא משתייך) באופן דיפרנציאלי לפי רמת תפקוד.
- הקצאת משאבים להשוואת רמת השירותים לאנשים עם מוגבלות בחברה הערבית.
- החלת חוק הבריאות הממלכתי על תחום בריאות הנפש כך שיובטח טיפול זמין והולם בתוך הקהילה.
- הוצאת הועדות הרפואיות מידי הביטוח הלאומי בהתאם להמלצות ועדת גולדברג והחלת רפורמה במבנה הועדות כך שתובטח זכותו של הנכה ליחס הולם ולנציגות מטעמו בוועדה.
- השוואת הזכויות בתחום הבריאות בין נכי צה"ל, נכי תאונות עבודה ונכים כלליים.
- החלת חוק עידוד השקעות הון על מפעלים שלמעלה ממחצית מעובדיהם הם אנשים עם מוגבלות.

החינוך בישראל

החינוך הוא מפתח לחברה בריאה, ערכית, שוויונית ומשגשגת ומהווה כלי ראשון בצמצום פערים. שיפור מערכת החינוך הוא יעד אסטרטגי עליון בפיתוח מדינת ישראל. על מערכת החינוך להיות ממוקדת כישורים - כישורי למידה, כישורים טכנולוגיים וכישורים חברתיים וערכיים. יש לשאוף לגידול במספר הזכאים לתעודת בגרות, שלא בדרך של הורדת הדרישות או יצירת מערכת ממוקדת ציונים בלבד. יש להתנגד למגמה של הפיכת בתי הספר למוסד עסקי, אשר כל עניינו ברווחים המדידים בכסף ובציונים. יש לחזק את מעמד המורים ולהבטיח להם שכר ראוי עבור עבודתם באמצעות העלאה משמעותית של השכר לשעה ולא באמצעות תוכניות סרק. יש להבטיח כי בכל בתי הספר הציבוריים ילמדו את תוכנית הליבה, ההכרחית ליצירת בסיס משותף לכלל ילדי ישראל. תוכנית זו היא הכלי היחיד להבטיח מינימום ידע כללי גם לילדים הלומדים במסגרות שאינן ממלכתיות. יש לחזק את לימודי העברית, אשר נדמה שבזנחם, עד כדי הפיכתה של החברה הישראלית לעילגת ובורה בשפתה שלה.

עיקרי מדיניות החינוך

- כל ילד בישראל יהיה זכאי לחינוך חינם מגיל שלושה חודשים ועד לסיום בית ספר תיכון.
- מתן חינוך חינם והפסקת גבייתם של תשלומי הורים במערכת החינוך הציבורית.
- החלה לאלתר של יום לימודים ארוך תוך הספקת ארוחת צהריים חמה לכל תלמידי ישראל.
- קביעת בית הספר כמקום בו מתבצעת רפואה מונעת לכל תלמידי ישראל.
- שילוב תלמידים עם מוגבלות בחינוך הכללי, בהתאם לרצון הוריהם, ותקצוב סל שילוב השייך לילד (ולא למסגרת אליה הוא משתייך) באופן דיפרנציאלי לפי רמת תפקוד.
- מתן סיוע לתלמידים עם לקויות למידה אשר יקנה להם כלים להתגבר ליקויים אלו.
- לימוד חובה של תכנית ליבה של לימודי אזרחות ודמוקרטיה, מתמטיקה, עברית, ערבית ואנגלית בכל מוסדות החינוך המתוקצבים בישראל, כך שתקצובם הממלכתי של מוסדות אלו יותנה בלימוד תכנית הליבה.

- תגבור לימודי יהדות בגישה פלורליסטית ופתוחה בבתי הספר היהודיים החילוניים.
- הפקדת עיצוב תכנית הלימודים שמעבר לתכנית הליבה בידי בתי הספר וההורים.
- הקטנת מספר התלמידים בכיתה.
- קביעת מדדים לבחינת בתי הספר שאינם על בסיס הישגי בלבד, אלא בסיס קריטריונים כגון מידת השיפור בהישגי התלמידים, השתתפות התלמידים במסגרות חינוך ערכי, מניעת נשירה, קיום מסגרות לחינוך מיוחד ומנהל תקין.
- הרחבת מספר שעות החינוך תוך דגש על חינוך ערכי ועל בית הספר כבית חינוך ולא כמכונה לבגרויות.
- הקמת ספריות להשאלת ספרי לימוד בכל בתי הספר בארץ.
- חיזוק מעמדו של בית הספר כמרכז חינוכי-קהילתי.

תקצוב מערכת החינוך

- משרד החינוך הוא הגורם האחראי היחיד לכל מרכיבי החינוך, כולל בניו ואחזקת המבנים. יש לשפר את המצב הפיסי בבתי הספר ולאפשר סביבת לימודים המתאימה לשהיית תלמידים ביום לימודים ארוך.
- יש להפנות תקציבים מתאימים לשיפור המצב הפיסי של מוסדות החינוך בישובים ערבים ובישובי הבדואים בנגב.
- יש לתקצב את מוסדות החינוך באופן דיפרנציאלי, לפי רמתו הסוציו-אקונומית של כל יישוב.
- אין לאפשר גיוס כספים ממקורות שאינם המדינה, עליה מוטלת האחריות הבלעדית לתקצוב מלא של בתי הספר.
- על משרד החינוך לחזק את מנגנוני הפיקוח ודרכי הבקרה על פעילות בתי הספר.

המחנכים

- איכות החינוך נקבעת בסופו של דבר בתוך הכיתה, והיא מושפעת במידה רבה מדמותו של המחנך. תהליך ההפרטה השקט במערכת החינוך בישראל מביא לכך שב- 80% מבתי הספר מתקיימים לימודים המועברים על ידי מורים המועסקים באמצעות עמותות, כשאף גוף אינו בודק את רמתם ותנאי העסקתם של המורים הללו. הפגיעה הנגרמת לאיכות החינוך היא קשה. יש לשפר באופן ניכר את מעמד המורה בישראל, ולבצע כל שינוי מערכתי בחינוך בשיתוף ובהתייעצות עם המורים.
- התנועה החדשה מוצגת תפעל לקידום הנושאים הבאים:
  - העלאת שכר המורים באופן משמעותי, הן את השכר לשעת הוראה והן את השכר הכולל.
  - קביעת קריטריונים לתגמול ועידוד מורים טובים על ידי ארגוני המורים. קריטריונים אלה ייושמו בכל מוסדות החינוך ומורים מצטיינים יתוגמלו.
  - אקדמיזציה מלאה של מערכת החינוך. המוסדות להכשרת מורים יועברו לפיקוח אקדמי של המועצה להשכלה גבוהה ולתקצוב של ות"ת.
  - הפסקה מוחלטת של העסקת מורים בדרכים עקיפות, אשר פוגעות במעמד המורה, בזכויות המורים ובכוח הארגוני שלהם.
  - הבטחת היותו של מנהל בית הספר דמות חינוכית האחראית על ניהול החינוכי של בית הספר, ולא מנהל עסק, אשר רואה לנגד עיניו רק שיקולים של רווח והפסד כלכלי בכל מהלך.

חינוך בלתי פורמלי

חשיבותו של החינוך הבלתי פורמלי היא בכך שהוא משלים את מערכת החינוך הפורמלית ומעניק לבני הנוער כישורים חברתיים וערכיים הכרחיים. תנועות הנוער הן חוד החנית של החינוך הבלתי פורמלי, שכן בנוסף להענקת כישורי חיים, הן ממלאות תפקיד חשוב בחינוך הנוער לעשייה ציבורית ומעורבות ערכית פעילה.

התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:

- הבטחת פעילותן של תנועות הנוער על-ידי הכפלת תקציבן והשבת התקציב למתנדבים לשנת שירות.
- הצגה ותקצוב של תוכנית חירום וטיפול בבני נוער אשר נשרו ממערכת החינוך, תוך ניסיון לפתח מסגרות חלופיות שיאפשרו מתן השכלה וכישורי חיים לנערים הנושרים.

ההשכלה הגבוהה

ההיסטוריה של ההשכלה הגבוהה בישראל רצופה בהישגים מרשימים המציבים את ישראל במקום גבוה בהשוואה למרכזי מדע וידע בעולם. השחיקה בתקצוב המוסדות להשכלה גבוהה מעלה חשש ממשי להתדרדרות קשה של המערכת, אשר כבר היום ניכרים בה סימני המחסור הכספי בדמותן של ספריות בלתי מעודכנות, מעבדות ישנות ובעיקר בצמצום ניכר של סגל ההוראה הבכיר. חיזוק ההשכלה הגבוהה כהשקעה עתידית של מדינת ישראל מחייבת הגדלה משמעותית של תקציביה. ראשית, יש להשיב למערכת ההשכלה הגבוהה את כל התקציבים שקוצצו בעשור האחרון. כמו כן, יש לקבוע מנגנון עדכון קבוע להגדלת תקציבי ההשכלה הגבוהה ולהבטיח את השבתם של התקנים שקוצצו לסגל בכל המוסדות להשכלה גבוהה.

תכנון מערכת ההשכלה הגבוהה צריך להיעשות ברמה הלאומית, תוך הגדלת מספרן של המכללות הציבוריות וחיזוקן, והקשחת התנאים להקמת מוסדות השכלה גבוהה פרטיים.

נגישות להשכלה גבוהה

הרחבת המעגל האקדמי היא צורך חברתי-לאומי ואישי כאחד.

התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:

- הפחתת שכר הלימוד עד להעמדתו על סכום סמלי, של דמי רצינות בלבד.
- לא יונהג שכר לימוד דיפרנציאלי בין חוגים שונים.
- הנהגת מערכת סבסוד ומלגות על מנת להבטיח ששכר הלימוד לא יהווה מכשול בפני אלה שאין ביכולתם לשלם.
- הפעלת תכניות והקצאת משאבים הולמים למוסדות החינוך באזורי פריפריה ובקרב אוכלוסיות חלשות, כדי לאפשר נגישות ולעודד שוויון בהשכלה הגבוהה.
- הרחבת רשת המכינות הקדם-אקדמיות ובחינת הקמתן בישובים פריפריאליים.
- השוואת שכר הלימוד במכינות לשכר הלימוד במוסדות להשכלה גבוהה.
- העדפה מתקנת בתנאי הקבלה לאוניברסיטאות ולמכללות לאוכלוסיות בעלות נגישות נמוכה, ביניהן ערבים אזרחי ישראל, והצעת מנגנוני השוואת יכולות בנוסח של מכינות קדם-אקדמיות.
- פתיחת המערכת למעבר סטודנטים ממכללות לאוניברסיטאות ולהיפך, בהתאם ליכולת אישית ולהישגים.
- הגדלת ייצוג הנשים, הערבים ואוכלוסיות בעלות נגישות נמוכה בסגל האקדמי.
- מתן אפשרות ללימודים אקדמאים בכל התחומים החל מגיל 18.
- פתיחת קורסים בשפה הערבית במסגרת האוניברסיטאות והמכללות ומתן אפשרות להגשת עבודות בערבית, בתיאום עם המרצה.

- הכרה בתשלומי שכר הדירה של סטודנטים כהוצאה מוכרת לצרכי מס.
- הבטחת היצע מספק של דיור במעונות בשכר דירה נמוך.
- פתיחת הקמפוסים לציבור הרחב, כך שיוכל להשתתף בשיעורים כמאזין חופשי ולהשתמש בספריות האקדמיות ללא תשלום או בתשלום סמלי בלבד.

סגל ההוראה

- סגל ההוראה הוא הבסיס להצלחת המוסדות להשכלה גבוהה. התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
- הפסקת ההעסקה הפוגענית של "מורים מן החוץ", העברתם למסלול העסקה קבועה וקליטתם במסגרת הסגל הבכיר, בהתאם להסכם שנחתם עם ארגוני הסגל הזוטור.
- העסקת חברי הסגל הזוטור רק בהתאם לתנאי ההסכמים הקיבוציים החלים.
- הגדלת המלגות לסטודנטים לתארים מתקדמים, במיוחד בתחומי הרוח והחברה, לשם עידוד הישגותם בארץ.

חופש אקדמי

כדי להבטיח את המשך קידומה ומצוינותה של מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל, יש לשמור על החופש האקדמי. את ניהול האוניברסיטאות, מינוי ראשי המערכת האקדמית והמחקרית, התוויית מדיניות הפיתוח האקדמי וחלוקת התקציבים יש להפקיד רק בידי המדענים והחוקרים.

יש להבטיח חופש אקדמי בשני מישורים:

1. חופש אקדמי אישי - המאפשר לכל חבר וחברת סגל אקדמי לקבוע את כיווני מחקריו או מחקריו ותכני ההוראה ללא התערבות חיצונית וללא חשש למעמדו.
2. חופש אקדמי מוסדי - המעניק לכל מוסד אקדמי את הזכות המלאה לקבוע את סדר היום האקדמי שלו ואת דרכי ניהולו, ומגן עליו מפני התערבות חיצונית ממשלתית או אחרת. התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
- הבטחת מעמדה העצמאי של המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג) וביסוס מעמדה, עצמאותה וסמכויותיה של הוועדה לתכנון ולתקצוב (ות"ת).
- החזרת ניהול האוניברסיטאות לידי הקהילה האקדמית וביסוס ניהול האקדמי על דיון פתוח ורחב ככל האפשר בהשתתפות כל חברי הקהילה - מרצים, סטודנטים וסגל מנהלי.

חופש ביטוי

האוניברסיטאות הן הבסיס לחדשנות, לחשיבה עצמאית ולפלורליזם. עליהן לאפשר החלפת רעיונות חופשית, התארגנויות על בסיס נושאים שונים וחופש ביטוי לסטודנטים ולאנשי הסגל.

- התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
- חופש ביטוי וחופש התארגנות פוליטית בכל קמפוס המאושר על ידי המועצה להשכלה גבוהה.
- חופש לפעילות פוליטית באופן שגרתי ובמיקומים מרכזיים בקמפוסים.

תרבות ואמנות

העשייה התרבותית על תחומיה השונים יוצרת את מיטב הנכסים הרוחניים של החברה הישראלית, ומהווה מרכיב מרכזי בקביעת איכות חייה, עיצוב דיוקנה, זהותה וייחודה. היצירה התרבותית והאמנותית תורמת להתגבשותה של סולידריות חברתית ומהווה מקור להעשרה רוחנית. על המדינה מוטלת האחריות לפיתוח התרבות ולעידוד יצירה מקורית, חופשית ובלתי תלויה בממסד.

- התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
- הקמת רשות לאומית לאמנות ותרבות.
  - הקמת מועצה ציבורית עליונה לתמיכה באמנים ובעשייה האמנותית בכל הארץ, אשר תתן ביטוי למורשת התרבותית של העדות השונות ותעודד יצירה.
  - חקיקת חוק שיבטיח תגמול הוגן לסופרים ויגן על המו"לים ועל חנויות הספרים
  - הקטנות מפני השתלטות כוחות השוק הפוגעים בהיצע הספרים המוצג לציבור ובאיכותם.
  - חקיקת חוק זכויות יוצרים חדש שיעניק ליוצרים הגנה על קנינם הרוחני וקבלת תמלוגים הולמים. החוק יבטל את האפשרות להפקיע מידי היוצרים את הזכויות ביצירה שהוזמנה, ויגן על זכותם להתארגן ולנהל מו"מ קיבוצי, בדומה להתארגנות עובדים.
  - הגברת הסיוע הציבורי למוסדות ויוצרים בתחום התרבות והאמנות, לרבות קבוצות לא ממוסדות, ומניעת הפגיעה בתקצוב לתעשיית הקולנוע בהתאם לחוק הקולנוע.
  - חקיקת חוק חדש לרשות השידור, אשר יקנה משאבים שיאפשרו את המשך תפקודה של הרשות ויצור הפרדה בינה לבין המערכת הפוליטית.
  - הגנה בחוק על הטלוויזיה החינוכית והגדרת מטרותיה. על מטרות אלו להיות בעלות אופי חינוכי, בדומה לתחנות ציבוריות דומות בעולם המערבי.
  - מתן שוויון מלא בהקצאה ליצירה הערבית והדרוזית והקצאת מקום ראוי ליצירה בשפה הערבית.
  - הקמת ערוץ טלוויזיה מסחרי בערבית.
  - הרחבת החינוך האמנותי והמוסיקלי בכל בתי הספר החל מהגיל הרך, ועידוד הפצת התרבות בכל השכבות והגילאים באמצעות מפעלי "אמנות לעם" ו"סל תרבות".
  - תמיכה מוגדלת בספריות הציבוריות, בהמשך לחוק הספריות הציבוריות אשר נחקק ביוזמת מרצ.
  - הקמת הוצאה לאור המיועדת לפרסום מחקרים על התרבות הישראלית.
  - חקיקת חוק הקמתו של המוזיאון הלאומי לתרבות ואמנות בישראל.
  - הרחבת הפעולה לקליטתם המקצועית והתרבותית של אמנים עולים.
  - העמקת הקשרים התרבותיים עם מדינות העולם, בדגש מיוחד על ארצות הים התיכון.

ספורט

- העיסוק בספורט מהווה מרכיב חשוב בהבטחת איכות חיים ובריאות טובה. לעיסוקי הפנאי יש השפעה רבה על אופייה של החברה ועל איכות החיים בה. השתתפות בעיסוקים יצירתיים ופעלתניים, ובמיוחד העיסוק בפעילות גופנית מגוונת ומאוזנת, חשובים במיוחד. לפיכך יש להבטיח עידוד פעילות גופנית בקרב כל שכבות האוכלוסייה באמצעות הסברה וחינוך, פיתוח תכניות לפעילות גופנית במרכזים הקהילתיים, הרחבת הקמתם של מרכזים לנופש פעיל והתאמתם לאנשים עם מוגבלות.
- התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
- עידוד הספורט ההישגי והייצוגי תוך השקעת משאבים לאומיים לטיפוח פעולות ומפעלי ספורט.
  - מאבק בתופעות האלימות והגזענות בספורט ברוח החוק אשר נחקק ביוזמת מרצ, והטמעת עקרונות ההגנות הספורטיבית וטיפוח הסבלנות והסובלנות באמצעות הסברה וחינוך.
  - חקיקת אמות מידה שוויוניות להקצאת כספי המועצה להסדר ההימורים בספורט, תוך התחשבות במספר הפעילים בענף, ברמת ההישגים, במיקום הגיאוגרפי וביכולת לגיוס מקורות מימון אלטרנטיביים, והדגשת ספורט נשים וספורט נכים.

זכויות אדם

ההכרה בזכויות אדם מבוססת על ריבונות האדם באשר הוא אדם ועל האמונה בשוויון שבין בני האדם. תפישת זכויות אדם המבוססת על האמונה בשוויון המהותי שבין בני האדם, על המודעות לסבלו של הזולת ואשר חותרת לשילוב בין חרות אישית וסולידריות חברתית, חורגת מההשקפה המסורתית של זכויות כדרישה לאי-התערבות מצד המדינה. תפישת זכויות אדם כזאת מושתתת על ארבעה רבדים:

1. זכויות יסוד של האדם, כגון חופש הדעת והמצפון, חופש הדת וחופש מדת, חופש התנועה, הזכות לכבוד והזכות לשלמות הגוף.
  2. זכויות אזרחיות, כגון הזכות להתאגדות והזכות לבחור ולהיבחר, חופש הביטוי, זכות השביתה, הזכות להגנה במשפט הוגן והזכות להתארגנות פוליטית.
  3. זכויות קבוצתיות, כגון הזכות לשמירה על השפה והמסורת והתרבותית (כל עוד מסורות אלו אינן פוגעות בזכויות המוגנות ברבדים הקודמים).
  4. זכויות חברתיות, כגון הזכות לקיום ופרנסה, הזכות לדיוקן, הזכות לחינוך והזכות לשירותי בריאות, וכן זכויותיהן של קבוצות אוכלוסיה שונות כגון נשים, להט"ב, גמלאים, אנשים עם מוגבלות.
- הזכויות הללו תלויות זו בזו ויש לראותן כמכלול שלם (כך למשל, אדם ללא תנאי חיים מינימליים וביטחון כלכלי, לא יוכל לממש את זכויותיו האחרות). הכיבוש המתמשך בשטחים פוגע פגיעה קשה בזכויות האדם הללו, וסיומו הוא תנאי הכרחי להבטחת זכויות אדם בישראל.

הקמת נציבות זכויות אדם

יש להקים בישראל נציבות זכויות אדם שתתריע על הפרת זכויות ותהווה כתובת לפניות הציבור בנושא. הנציבות תהיה גוף עצמאי (בדומה למבקר המדינה), עם סמכויות אכיפה ברורות ותקציב ראוי שייקבע על ידי הכנסת, אליה היא תגיש את דיווחיה. בראשית שנות ה-90 התחייבה ישראל יחד עם מדינות רבות אחרות בעולם להקים מוסד כזה, אך טרם עשתה זאת.

- תפקידיה המרכזיים של הנציבות הם:
- להתריע על הפרת זכויות אדם;
- להגיש לכנסת דו"ח שנתי על מצב זכויות האדם בישראל;
- להוות כתובת למי שזכויותיו הופרו;
- לאתר הפרת זכויות, במיוחד במגזרים בהם קיים קיפוח;
- לעקוב אחר חקיקה העלולה לפגוע בזכויות אדם;
- לעודד הרחבת החקיקה המגנה על זכויות אדם תוך התייחסות לחקיקה מרחיבת זכויות בעולם.

זכויות יסוד של האדם, האזרח וזכויות חברתיות

זכויות אזרח רבות בישראל אינן מעוגנות בחוק, ביניהן: חופש הביטוי, חופש ההתארגנות וחופש ההתאגדות. זכויות רבות מופרות באופן תדיר בישראל: הזכות למשפט הוגן מופרת בביצוע מעצרים ללא משפט ("מעצר מנהלי"), על בסיס תקנות שעת חרום; הזכות לה-תאגדות נפגעת חדשות לבקרים במערכת יחסי העבודה בין מעסיקים לעובדים; הזכות להתארגנות ולייצוג נמנעת מעשרות כפרים בישראל אשר אינם מוכרים על-ידי הרשויות. ישראל אינה אחראית רק על זכויות האדם של אזרחיה. היא אחראית גם על זכויותיהם של

עשרות אלפי מהגרי עבודה הנמצאים בתחומה, פלסטינים הנשואים לישראלים ותושבים נוספים שאינם אזרחים, היא גם אחראית על זכויות האדם של התושבים בשטחים הכבושים, המצויים בשליטתה. התנועה החדשה מרצ תפעל להפסקת ההבחנה בין אזרח למי שאינו אזרח בכל הנוגע לשמירה על זכויות האדם. התנועה החדשה מרצ תמשיך לפעול להגנה על זכויות האדם בשטחים, להבטחת חופש התנועה בשטחים, הסרת מחסומים והפסקת מדיניות החיסולים, וכן לאכיפה נמרצת של החוק על מתנחלים הפוגעים בפלסטינים וברכושם.

כמו כן, התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:

- הרחבת הזכויות המוגנות בחוק בהתאם למגילת זכויות האדם של האו"ם.
- עיגון כל זכויות היסוד בחקיקה במגילת זכויות אדם ואזרח.
- חקיקת חוק יסוד זכויות חברתיות שיכלול את הזכות לבריאות, לחינוך, לדיור ולקיום בכבוד, להתאגדות ולשביטה.
- אימוץ אמנת ז'נבה הרביעית בחוק הישראלי.
- הקצאת משאבים להפעלת החוק, שנחקק ביוזמת מרצ, האוסר על סחר בבני-אדם.
- ביטול ההכרזה על מצב החירום בישראל, אשר עומדת בתוקף מזה 61 שנים.
- ביטול תקנות-ההגנה לשעת-חירום המנדטוריות והחלפתן בחוק ישראלי, שישמור על האיזון הנאות בין זכויות האדם לבין צרכי הביטחון ויבטיח בקרה שיפוטית על כל שימוש בתקנות אלה.
- איסור הפרטת שירותים חברתיים חיוניים, כמו שירות בתי-סוהר, שכן משמעה העברת האחריות על מימושו של זכויות אזרח לידי גורמים פרטיים.
- קבלת מידע במסגרת חוק חופש המידע גם מגופים ביטחוניים.
- חקיקת חוק אזרחות חדש, בנפרד מחוק השבות, אשר יסדיר את התנאים והמבחנים לקבלת אזרחות, לרבות מתן אזרחות לילידי הארץ אשר הוריהם אינם אזרחים.

זכויות קולקטיביות

החברה הישראלית מאגדת בתוכה לאומים, עדות, דתות ותרבויות שונות. במציאות הרב תרבותית הישראלית חייבת להתפתח דינמיקה המושתתת על יצירת שיווי משקל חדש בין אחדות לבין שונות, כשזו אינה נתפסת כמאיימת וכקוראת תיגר אלא דווקא כמחזקת ומעשירה את צביון החברה. הקהילות והתרבויות השונות בחברה הישראלית ייהנו כך מחופש רב יותר לעצב את ענייניהן.

חינוך: כל אחת מהקבוצות התרבותיות החיות במדינה תוכל לקיים מערכת חינוך נפרדת עבור ילדיה, בכפוף למחויבותה ללמד לימודי ליבה של חינוך לערכי כבוד האדם, ובכלל זה חינוך לערכים של סובלנות וכבוד כלפי חבריהן של הקבוצות התרבותיות האחרות. על כל אחת ממערכות החינוך ללמד אודות התרבויות של הקבוצות האחרות. במקביל, יוכלו הורים לשלוח את ילדיהם גם לבתי ספר מעורבים, שבהם ילמדו יחדיו ילדים המשתייכים לקבוצות תרבותיות שונות.

נישואים וגירושים: כל אדם יהיה רשאי לבחור באופציה של נישואים וגירושים אזרחיים. המדינה תאפשר לחבריהן וחברותיהן של קבוצות תרבותיות שונות לבחור להתקשר ולהיפרד על פי אמות מידה משלהן לנישואים ולגירושים, ובלבד שיישמרו ערכי כבוד האדם.

שפה: הקבוצות התרבותיות יוכלו לנהל את חייהן בשפתן. המדינה, שמכירה בשפה הערבית כאחת משתי השפות הרשמיות, תרחיב באופן ניכר את השימוש בה ובכלל זה בשילוט במוסדות ובדרכים, ותרחיב את הוראת השפה הערבית במוסדות חינוך בהם שפת הלימוד היא עברית.

תרבות: כל קבוצה תנהל את חיי התרבות שלה על פי ערכיה והעדפותיה. כל קבוצה תטפח את מורשתה התרבותית ללא הפרעה ותהיה זכאית לתמיכה ציבורית.

זכויות האזרחים הערבים כמיעוט לאומי

ישראל היא מדינת העם היהודי ומדינת כל אזרחיה. חוק השבות מקנה יתרון ליהודים רק בכניסה לישראל. הוא אינו מעניק להם יתרון על פני כל אזרח אחר במדינה. מעמד כל אזרח ואזרחית ללא הבחנה על רקע לאום חייב להיות שווה.

מלבד הבטחת שוויון מלא לכל אזרחי המדינה, על ישראל להכיר במיעוט הערבי כמיעוט לאומי שלו זכויות קולקטיביות, ולאפשר לו לממש ולבטח את תרבותו הייחודית ולפעול בשפתו. התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:

- הקמת זרם חינוך ממלכתי ערבי במקביל לזרם הממלכתי ולזרם הממלכתי הדתי, והקצאת תקציב הולם לשם כך.
- הכללת חגים מוסלמים, נוצרים ודרוזים בלוח השנה הרשמי של המדינה.
- שילוב פעיל ומתמשך של אזרחים ערביים במוסדות פוליטיים ומנהליים, והבטחת ייצוג הולם של ערבים במגזר הציבורי, על פי חוק אשר נחקק בנושא זה, ביוזמת מרצ, בשנת 2000.
- תיקון מהיר של אפליית האזרחים הערבים ופיתוח תכנית רחבת היקף להעדפה מתקנת של האוכלוסייה הערבית בכל תחומי החיים.

מאבק בגזענות

בשנים האחרונות הגיעו הגילויים החמורים של הגזענות והאפליה בחברה הישראלית, אפילו במסדרונות השלטון, לשיאים קיצוניים. התנועה החדשה מרצ נאבקת בתופעות של גזענות ומעודדת פעילות חינוכית נגד הגזענות בכל שכבות הציבור. אחד מגילוייה המכור ערים של הגזענות הוא היחס השונה לערבים מצד כוחות הביטחון והמאבטחים בבדיקות הביטחוניות במקומות ציבוריים. הבדיקה הביטחונית צריכה להיות זהה לכל אדם, ללא קשר למראהו או למוצאו. התנועה החדשה מרצ תפעל להפעלת החוק בדבר עבירות שגאה כלפי ציבור מסוים מטעמים של דת, גזע, מוצא, מין, נטייה מינית וזהות מגדרית.

תיקון האפליה

- לאורך כל שנות המדינה הפולו אזרחי ישראל הערבים באופן עמוק ושיטתי בתחומים רבים. התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
- יישום מידי של המלצות ועדת אור.
- גיבוש תכנית כוללת לפיתוח תשתיות ושיקום ישובים ערבים, והסדרת העדפה מתקנת במתן שירותים ציבוריים ובתקציבי סיוע, לצד עידוד השקעות פרטיות.
- זירוז אישור תכניות מתאר ביישובים ערבים והרחבתם על מנת לאפשר היתרי בניה ופתרונות דיור.
- הבטחת ייצוג של הרשויות המקומיות הערביות בוועדות לבניין ערים במועצות התכנון האזוריות והארציות.
- שדרוג ישובים ערבים למעמד של עיר ודאגה לתכנון אורבני בהתאם.
- הגברת המעורבות של אזרחים ערבים בייזום ובפיתוח השקעות עסקיות וכלכליות, והקמת אזורי תעשייה מיוחדים הסמוכים למרכזי האוכלוסייה על מנת לעודד הקמת חברות ומפעלים שיגבירו את התעסוקה ואת רמות ההכנסה והארנונה למועצות המקומיות הערביות.

- תיקון חוקי ההפקעות כדי למנוע אפליה ושרירותיות, והפסקת הפקעת קרקעות לצרכיהם של יהודים בלבד. במקרי הפקעה תינתן קרקע חלופית, ובהעדר קרקע יינתן פיצוי כספי ריאלי. קרקעות שהופקעו ולא נוצלו יוחזרו לבעליהן.
- ציון אתרים בהם שגשגו יישובים ערבים לפני קום מדינת ישראל והקמת מוזיאון לאומי להנצחת החיים הערבים בארץ לפני ומאז הקמת המדינה.
- הכרה בישובים הערבים הלא-מוכרים.
- מציאת הסדר מידי והוגן לבעיית הישובים הלא-מוכרים של הבדואים בנגב והקפאת צווי ההריסה של בתים בישובים אלו עד למציאת פתרון מוסכם.
- החזרת עקורי איקריית ובירעם לכפריהם.
- העברת הווקף המוסלמי לידיים מוסלמיות.
- קביעת בית המשפט לענייני משפחה כסמכות הפוסקת בענייני אישות של זוגות מוסלמים כברירת מחדל. בתי הדין השרעיים ירכשו סמכות שיפוט רק באם שני הצדדים מסכימים להתדיינות בפניהם.

שוויון מגדרי

- התנועה החדשה מרצ מחויבת למאבק להשגת שוויון מלא בין נשים וגברים. בכל הבעיות המרכזיות שעל סדר היום הלאומי נדרשת התייחסות להיבט המגדרי. לשם כך נדרש שיתוף פעולה בין נשים וגברים בהגדרת הבעיות וגיבוש דרכי הפעולה שיוכלו לכלול צעדים דיפרנציאליים כגון העדפה מתקנת במינויים ובהקצאת תקציבים.
- התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
  - הבטחת ייצוג הולם לנשים בכל המגזרים (כולל במגזר הציבורי, בצה"ל, במערכות השלטון ובשלטון המקומי).
  - אכיפת החוק המבטיח שכר שווה לנשים ולגברים עבור עבודה שוות-ערך ומניעת אפליה בקבלה לעבודה, בקידום, בתנאי העסקה ופרישה.
  - התאמת תנאי העבודה במגזר הציבורי לבעלי משפחות ולהורים לילדים קטנים, ועידוד מעסיקים פרטיים להתאמת תנאי העבודה כאמור. יש להציב מכשולים חוקיים בפני מעסיקים פוגעניים.
  - הרחבת מערכת מעונות היום לגיל הרך, כולל במקומות עבודה, ויישום חוק יום לימודים ארוך על מנת לאפשר לשני בני הזוג לצאת לעבודה במשרה מלאה.
  - הכרה בהוצאות טיפול בילדים לצרכי מס.
  - הכרה בעבודה במשק בית לצורך זכויות סוציאליות וזכויות פנסיה.
  - הבטחת שוויון בנישואים וגירושים על ידי הנהגת נישואים וגרושים אזרחיים והחלת דין אחד לגבר ולאשה בכל הערכאות השיפוטיות ולכל דבר ועניין: שוויון במעשה הנישואים, בתקופת הנישואים ובהתרתם.
  - השבת הקצבאות למשפחות חד הוריות ועידוד יציאה לעבודה באמצעות תמריצים.
  - קידום נשים ערביות בכל התחומים (בהשכלה, בשוק העבודה, בהשתתפות בפעילות ציבורית ופוליטית).
  - אכיפת החוק האוסר ריבוי נשים.
  - אכיפת החוק המגביל את גיל הנישואים.
  - הנחלת ערכי השוויון בין המינים בתוכניות הלימוד החל מהגיל הרך ועד השכבות הבוגרות, והקפדה על דימוי הנשים בספרי הלימוד. יש לעודד נערות לבחור במקצועות מדע וטכנולוגיה.
  - הכללת תרופות למחלות נשים ולמניעתן בסל הבריאות.

- ביטול הועדות להפסקת הריון והבטחת זכות האישה לשליטה מלאה על גופה.
- קידום החקיקה בנושא תרומת ביציות להפריה חוץ-גופית כדי למנוע מסחר בביציות.
- קידום נשים בספורט ותקצוב הולם של ספורט נשים.
- המושך המאבק באליומות כלפי נשים ונגד סחר בנשים תוך הגברת האכיפה והפעלת תכניות חינוכיות. יש להגביר המאבק נגד רצח נשים על רקע מה שמכונה "כבוד המשפחה", ולתקצב מרכזי סיוע, מקלטים לנשים מוכות וטיפול בגברים אלימים.
- המושך המאבק בתופעת הזנות והניצול המיני של נשים.
- הקמת מרכזים לנפגעי תקיפה מינית בכל חדרי המיון בבתי-חולים ברחבי הארץ ותקצוב טיפולים פסיכולוגיים לנפגעות אליומות ותקיפה מינית.

זכויות קהילת הלהט"ב - לסביות, הומואים, טרנסג'נדרים וביסקסואלים

- מחויבותה של התנועה החדשה מרצ לקהילת הלהט"ב היא מחויבות איתנה רבת שנים. התנועה החדשה מרצ נלחמת להכרה בהומואים, לסביות, ביסקסואלים וטרנסג'נדרים, כפרטים, כתאים משפחתיים וכקהילות, בהיותם אזרחים ואזרחיות שווים זכויות ומעמד.
- התנועה החדשה מרצ מכירה בכך שנטייה מינית, על מגוון צורותיה והתבטאויותיה, הינה חלק בלתי נפרד מזהותם של כל איש ואישה. אפליה בגין נטייה מינית או בגין זהות מגדר בלתי נורמטיבית או ביטויה מהווה פגיעה יסודית בזכות האדם לפרטיות ולחירות אישית. התנועה החדשה מרצ מכירה בזכותו של כל אדם לקבוע בעצמו את היותו גבר או אישה ואת דרך הביטוי של זהות זו, ללא קשר למינו הביולוגי.
- התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
  - הכרה של המדינה בזוגיות של בני זוג מאותו המין בכל תחומי החיים והחלת כל הזכויות הנתונות לזוגות הטרוסקסואלים.
  - כינון נישואים אזרחיים בישראל ובכללם נישואים של בני זוג מאותו המין.
  - הכרה בזוגיות של בני זוג מאותו המין בכל חוק העוסק במיסוד זוגיות.
  - התנועה החדשה מרצ תתנגד לכל הצעת חוק שיש בה פגיעה במעמדם של בני זוג מאותו מין.
- הכרה חוקית מלאה בזכותם של לסביות והומואים להקים תא משפחתי וקידום חקיקה שתאפשר אימוץ ילדים מישראל ומחו"ל, הן על ידי בני זוג מאותו המין והן על ידי יחידים. יש לשנות את חוק הפונדקאות כך שהאפשרות להביא ילד לעולם לא תיוחד רק לזוגות נשואים, אלא גם לבני זוג ידועים בציבור וליחידים.
- מיגור האלימות, ההסתה ופשעי השנאה על רקע נטייה מינית או זהות מגדר.
- קידום החינוך לסובלנות במערכת החינוך, והכנסת תכנים להט"ביים לתכנית הלימודים. יש לעדכן את אמצעי ההסברה והחינוך, לרבות בתוכניות החינוך המיני, על מנת לפתוח ערוצי תקשורת אל הנוער המתלבט מחד, ולעודד קבלת האחר והשונה בקרב כלל התלמידים, מאידך.
- מאבק כנגד כל ניסיון של רשות מקומית להפלות לרעה, עניינית ותקציבית, את הקהילה הלהט"בית או להצר את צעדיה בקידום תרבותה וזהותה כולל קיום מצעדי גאווה בערי ישראל, בהן ירושלים, בירתה.
- הפסקת המדיניות המפלה של מגן דוד אדום כנגד הומואים וטרנסג'נדרים בעניין תרומות דם, ושינוי מדיניות זו, כך שיתאפשר למי שמקפיד לקיים מין מוגן לממש את זכותו לתרום דם.
- הקצאת משאבים להרחבת התמיכה והסיוע לטרנסג'נדרים בהתמודדותם עם זהותם המגדרית, לרבות מימון טיפולים שאינם במסגרת ניתוחים מלאים לשינוי מין. יש לשנות את מדיניות משרד הבריאות המונעת קיום ניתוחים לשינוי מין במסגרת פרטית בישראל.

- הקצאת משאבים למימון מסגרות תמיכה נפשית וחברתית לטרנסג'נדרים ולהכשרת אנשי מקצוע בכל תחום בסוגיות מגדר וזהות באמצעות חקיקה ובמסגרת המדיניות הממשלתית.
- קידום חקיקה שתאסור אפליה על רקע זהות מגדר וביטוייה, במטרה להגן על טרנסג'נדרים, ובמיוחד על מי שחיים בזהות המגדר אליה הם חשים שייכים, אך טרם שינו את רישום מינם במסמכיהם ועל כן חשופים לפגיעה ולקיפוח. יש להפסיק את מדיניות משרד הפנים ברישום המין, מדיניות הפוגעת בזכויות היסוד של טרנסג'נדרים רבים, כך שיתאפשר שינוי סעיף המין במסמכיו של אדם החי בזהות מגדר התואמת את רגשותיו, ללא קשר אם עבר ניתוח, אם לא.
- על מנת לממש מטרות אלה, תפעל התנועה החדשה מרצ להקצאת משאבים הולמים, הן בתקציב המדינה והן באמצעות תקציבי תמיכות של המשרדים השונים.

צדק סביבתי

נושא איכות הסביבה הוזנח בישראל במשך שנים ארוכות. הזנחה זו גרמה לפגיעה קשה לא רק בערכי הטבע והנוף הייחודיים לארצנו, אלא גם באוכלוסיות מוחלשות. ההזנחה הסביבתית שהפכה לנורמה מקובלת במדינת ישראל פוגעת בבריאות הציבור ובאיכות החיים, גורמת לאלפי מקרי מוות וחולי בשנה ועולה מיליארדי שקלים למשק ולמערכת הבריאות. בישראל אין מספיק חקיקה סביבתית, אולם גם המגבלות הקבועות בחוק אינן נאכפות. אין חינוך להתנהלות סביבתית או לצרכנות המתחשבת בסביבה.

בעיות סביבתיות הן בעיות חברתיות ופוליטיות. מכיוון שסוגיות סביבתיות מתייחסות למערכות אקולוגיות אשר אינן מתחשבות בגבולות פוליטיים, כל פתרון לבעיות סביבתיות חייב להיות מלווה במאמץ להסדר שלום, שיוביל לשתוף פעולה ממוסד בין ישראל לשכנותיה.

יש לפעול ל"סביבה סוציו-אקולוגית בת קיימא" הקושרת בין המפגעים האקולוגיים לסוגיות של צדק חברתי, חלוקה שווה של הנטל הסביבתי והשתתפות דמוקרטית, תוך הכרה באחריות של הדור הנוכחי לרווחת הדורות הבאים.

העולם כולו כבר מבין את גודלה של המצוקה הסביבתית. לישראל אסור לעמוד מנגד. היא חייבת להצטרף ולתרום למאמץ העולמי לחיסכון באנרגיה, להתנתקות מהתלות בנפט, ולטיפול במשבר האקלים, במשבר המים ובמשבר המגוון הביולוגי.

התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:

- חקיקת חוק הזכות לחלוקה שווה של נטל הזיהום הסביבתי, שמטרתו תיקון המצב הקיים בישראל, לפיו אוכלוסיות חלשות נפגעות באופן מסורתי ממדיניות ממשלתית בלתי מתחשבת ומזיהומים סביבתיים.
- הקמת מועצה לאומית לסביבה סוציו-אקולוגית בת קיימא, בדומה למועצה לביטחון לאומי, אשר מטרתה תהא לשנות את סדר העדיפויות הלאומי ולעודד חשיבה סוציו-אקולוגית בת קיימא. מועצה זו תכלול נציגי ציבור, גופים ירוקים, ארגונים לשינוי חברתי ואת הגופים המפתחים. המועצה תזמין לפי העניין נציגים של קבוצות אשר נפגעות באופן תדיר מתהליכי פיתוח, תיעוש, או הזנחה סביבתית ותכנונית.
- הקמת גופים אזוריים לטיפול בבעיות סביבתיות. על גופים אלו לכלול נציגים ישראלים, פלסטינים ונציגים מהמדינות השכנות, שכן המערכות האקולוגיות אינן מתחשבות בגבולות פוליטיים.
- שילוב לימודי הסביבה בתוכנית הלימודים, שכן החינוך הוא מפתח להגנה על הסביבה.

- הבטחת נגישות חופשית למידע על נזקים, מפגעים סביבתיים ומדיניות תכנון, תוך יישום ואכיפה של חוק חופש המידע.
- יישום חובת ההיועצות בארגונים הסביבתיים הקיימת בחוק, שנחקק ביוזמת מרצ, והרחבת חובה זו להליכים נוספים המשפיעים על הסביבה.
- איושה ותקצובה של נציבות הדורות הבאים בכנסת, שתמשיך לסייע בעבודת החקיקה, בתחקיר ובעיצוב מדיניות הממשל הישראלי.
- הטלת מיסים ירוקים כגון הגדלת הקנסות על חברות מזהמות, הטלת אגרת גודש בכניסה לערים הגדולות והכבדת המס על סיגריות ועל דלק.
- אשורו אמנות בינלאומיות בנושאי סביבה, שמירת טבע ובריאות הציבור, וחקיקת חוקים שיעגנו את ביצוע הוראות האמנות אלה. יש לאמץ תקנים וחוקים מודרניים מהעולם כולו.

תחבורה

- תחבורה ציבורית מוגונת ומפותחת, הכוללת תחבורה מסילתית, היא מרכיב מפתח בתפיסה הסביבתית. התחבורה הציבורית מהווה תנאי הכרחי לניוד אוכלוסיות מהפריפריה, להקטנת פערים, לצמצום זיהום האוויר ולשימוש חסכוני ומושכל בקרקע.
- התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
  - עידוד משמעותי של השימוש בתחבורה הציבורית והשקעה מאסיבית בתשתית התחבורה הציבורית, בעיקר המסילתית, תוך הימנעות מפגיעה בערכי טבע.
  - עידוד השימוש בתחבורה ציבורית, בדרך של הוזלה משמעותית במחירי הכרטיסים, הגברת תדירות וזמינות התחבורה הציבורית והנהגתה במשך כל שעות היום והלילה, 7 ימים בשבוע.
  - עידוד השימוש באופניים על ידי סלילת מסלולי רכיבה בטיחותיים, מתן אפשרות להעלות אופניים לרכבי תחבורה ציבורית, מאבק בגניבות האופניים, ויצירת מערך להשכרת אופניים.
  - צמצום השימוש ברכב פרטי באמצעות מתן תמריצים כלכליים לעובדים ולמקומות עבודה, וכן לבעלי רכב המשביתים את רכבם ליום קבוע בשבוע.

אנרגיה

- ישראל היא בעלת פוטנציאל עצום להפקת אנרגיה ממקורות מתחדשים. השימוש במקורות אנרגיה מתחדשים, במיוחד באנרגיה סולארית, מהווה יתרון מבחינה סביבתית, כלכלית, חברתית ובריאותית. ניצול אפיק זה יצמצם את התלות של ישראל במדינות המייצאות נפט.
- התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
  - יישום מדיניות מקיפה של התייעלות וחיסכון במוסדות המדינה, במערכת הביטחון, במגזר התעשייתי, החקלאי, העסקי והפרטי.
  - קביעת עלות פרוגרסיבית לשימוש בחשמל, כך שכלל שמשק בית יצרוך יותר חשמל, הוא ישלם יותר על כל קו"ט.
  - יישום החלטת הממשלה להקמת תחנת כוח סולארית בנגב, תוך התחשבות באתרים רגישים המקיימים מערכות אקולוגיות מדבריות.
  - עידוד שימוש באנרגיה סולארית לצריכה ביתית, תעשייתית ובמקומות ציבוריים.
  - חקיקת חוק עידוד אנרגיה מתחדשת לשם הטמעת מקורות אלה במשק החשמל הישראלי.
  - הפקת אנרגיה מפסולת באמצעות הקצאת משאבים, כלים ושטחים ייעודיים למטרה זו.
  - איסור הקמת תחנות כוח חדשות המתבססות על דלקים פוסיליים כמו נפט, פחם וגז טבעי (כמו אלה המתכוננות באשקלון ובקריית שמונה), ואיסור הרחבת היקף פעילותן של התחנות הקיימות.

- יצירת תמריצים ופתיחה בקמפיין ציבורי להחלפת נורות הלהט בנורות חסכוניות באנרגיה.
- שקיפות מוחלטת והעברת מידע לגבי השימוש באנרגיה גרעינית בישראל ודרכי קבירתה של פסולת גרעינית.
- חקיקה להסדרת פיקוח ובקרה על פיתוח האנרגיה הגרעינית בישראל.

זיהומי אויר, אדמה ומים

- זיהום האוויר בישראל הוא מהחמורים בעולם המפותח. חשיפה ממושכת לזיהום אויר גורמת לפגיעה בלתי הפיכה בבריאות. זיהום הקרקע נובע מחומרים רעילים שמקורם בתעשייה וחקלאות ומתשטופים מכבישים. עתודות המים במישור החוף ובשפלה הפנימית נפגעות תדיר מחלחול של חומרים רעילים.
- התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
- חקיקת חוק עידוד תעשיות ידידותיות לסביבה, אשר יחייב מתן תמריצים לתעשיות ידידותיות לסביבה ויביא למעבר לתעשיות "ירוקות" במקום לתעשיות מזהמות.
  - הקצאת משאבים לאכיפת האיסור על השלכת פסולת בשטחים פתוחים ולמערך ממלכתי לפיקוח על הזרמת שפכים לנחלים ולים.
  - הנהגת מדיניות "המזהם משלם", להלכה ולמעשה, תוך קביעת קנסות גבוהים ועונשים מרתיעים.
  - חקיקת חוק המאפשר הגשת תביעות אישיות נגד מזהמים, בגין פגיעה באיכות החיים ובבריאות התושבים, תוך העברת נטל הראיה למזהם.
  - הגבלת פליטת גזי חממה ממשקים חקלאים מתועשים.

משבר המים

- משאב המים הוא אחד המשאבים החשובים ביותר באזורנו. בישראל אין תפיסה מערכתית של טיפול במקורות המים והגישה היא גישה סקטוריאלית קצרת מועד. התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
- קביעת תפיסה מערכתית של מקורות המים, תוך לקיחה בחשבון של כלל השימושים במים, בכללם שמורות טבע, נחלים ושימור מעיינות.
  - הבטחת שוויון בחלוקת הנגישות למים בכלל, ולמים איכותיים בפרט, ותיקון המצב הנוכחי המקפח את היישובים הערביים בהקצאת מים לצרכי חקלאות.
  - פיתוח מקורות מים אלטרנטיביים, כגון מחזור מי הביוב והתפלה.
  - יזום חקיקה שתאפשר ותעודד את האזרח לאגור מי גשמים ולמחזר מים אפורים.

אשפה ופסולת

- מידי שנה מיוצרת בישראל פסולת עירונית בהיקף של 4.5 מיליון טונות, וקצב הגידול בפסולת הוא 5% בשנה. ישראל היא יצרנית פסולת (פר אדם) מהגבוהות בעולם. בישראל קיים רק אתר אחד גדול לטיפול בפסולת מסוכנת (רמת חובב), דבר הגורם להובלה של פסולת מסוכנת לאורך צירים ארוכים.
- התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
- קביעת תמריצים כלכליים חיוביים ושליליים, שיעודדו את הצרכן לצרוך בכמות פחותה ובצורה סביבתית מושכלת.
  - עידוד מדיניות מחזור במגזר הפרטי ובתעשייה.
  - החלת חוק הפיקודון על מיכלי משקה בכל נפה, והצבת יעדים למחזור ולרכישת חומרים מוחזרים כחומרי גלם וכמוצרים סופיים.
  - קביעת ברירת מחדל לשימוש בדואר אלקטרוני ובמסמכים וירטואליים בגופים ממשלתיים.

- חקיקת חוק חובת איסוף, מחזור ושימוש בפסולת בניין ופסולת מוצקה ממוחזרת בפריקטים ציבוריים.
- יישום טכנולוגיות מתקדמות לטיפול בפסולת מסוכנת (מיצוק מיצוב). צמצום היקפי הפסולת המסוכנת באמצעות טכנולוגיה ייעודית ומדיניות שימוש מאוזנת במרכיבים רעילים, כימיים וביולוגיים.
- צמצום השימוש בכלים חד פעמיים ובשקיות פלסטיק, בדרך של קמפיין חינוכי ותמריצים כלכליים.

שטחים פתוחים ומדיניות תכנון

- האיום על השטחים הפתוחים בישראל נובע מתפיסת הקרקע כמשאב נדל"ן וככלי פוליטי. התנועה החדשה מוצת תפעל לקידום הנושאים הבאים:
  - קביעת מדיניות תכנון ארוכת טווח, המבוססת על תפיסת הקרקע כמשאב השייך באופן שוויוני לכלל הציבור בישראל, כולל המיעוטים הלאומיים.
  - תהליך התכנון יכול שיקולים אינטגרטיביים של שמירה על ערכי טבע ונוף, מורשת תרבותית וחברתית (כגון חקלאות, מגוון צורות ההתיישבות, מסורת של המיעוטים האתניים) וצדק חברתי.
  - עידוד בנייה רוויה ובנייה לגובה ופעילות לצמצום בנייה צמודת קרקע. בכל תכנון עירוני תהיה התייחסות להקצאת שטחים ירוקים.
  - עידוד בנייה ירוקה, לפיה בנייה חדשה ושיפוץ מבנים יעשו בשיטות תכנון ובאמצעים המצמצמים את צריכת האנרגיה, המים וחומרי הגלם. מהלך זה יעשה באמצעות מתן תמריצים חייביים, הקלות מיסוי והתקנת תקנות מחייבות.

שמירת הטבע

- מדינת ישראל, על אף שטחה המצומצם, התברכה בעולם טבע מגוון ועשיר, שכמעט ואין דומה לו בעולם.
  - התנועה החדשה מוצת תפעל לקידום הנושאים הבאים:
    - שמירה על השטחים הפתוחים באמצעות בחינה מחדש ואף ביטול תכניות אשר אושרו בעבר לבנייה, לסלילת כבישים ולהקמת מתקני תשתית.
    - הכרזת שר הפנים על עשרות שמורות טבע וגנים לאומיים.
    - הגנה על מערכות אקולוגיות, בעיקר מדבריות, חורש טבעי, בתות, מערות, נחלים, בריכות חורף, חופי הים והכנרת, מפרץ אילת והים התיכון.
    - שיקום ים המלח באמצעות הפסקת ניצול משאביו, צמצום שאיבת מים ממקורותיו, והפעלת מדיניות מתאימה כלפי אתרי התיירות סביב ים המלח ובעיקר כלפי המפעלים התעשייתיים, האחראים, יחדיו, לאחוז ניכר מקצב ההתאיידות השנתי של ים המלח.
    - מאבק עיקש בפלישות הביולוגיות לישראל, קרי בעלי חיים וצמחים המוכנסים למדינה על ידי האדם ומתבססים במערכות אקולוגיות, תוך כדי פגיעה בחי ובצומח המקומי. מאבק זה יעשה על ידי מערכת משולבת של מחקר, מכס, פיקוח, אכיפה והסברה. יבואנים, גני חיות, מבריחים בלתי חוקיים וסוחרים חיי וצומח יאלצו לקבל אחריות מלאה על הנזקים אשר ייגרמו בעקבות פעולותיהם.
    - מאבק בכורי חול בלתי חוקיים, במטרה לשמור על בתי הגידול החוליים בישראל, הנמצאים כיום בסכנה ופיקוח על שימוש בחול המתבצע על ידי קבלני בנייה והגבלתם בנושא זה.

שימור מבנים ואתרים היסטוריים

המורשת ההיסטורית הבנויה הינה נכס רוחני, ערכי ותיירותי חשוב לדורנו ולדורות הבאים. התנועה החדשה מרצ רואה בשימור האתרים והמבנים ההיסטוריים כלי חשוב בטיפוח הזהות הלאומית ובגיבוש מורשת התיישבותית.

התנועה החדשה מרצ תפעל למניעת הריסה והזנחה של אתרים בעלי משמעות היסטורית מקומית ולאומית, תוך דגש מיוחד על עצירת הרס האתרים ההיסטוריים בירושלים.

אנטנות סלולאריות

ממחקרים רבים עולה כי האנטנות הסלולאריות עשויות לגרום להתפתחות מחלות סרטניות. יחד עם זאת, נדמה כי לא יופסק השימוש בטלפונים הסלולאריים, דבר המחייב עריכת מחקר מקיף בנוגע לסכנות הכרוכות בהצבת אנטנות סלולאריות באזורים מיושבים, תוך בדיקת חלופות אפשריות.

התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:

- הקפדה על יידוע הציבור בדבר מיקומן וסכנותיהן של האנטנות הסלולאריות.
- הקמת מערך ניטור ארצי, במימון החברות הסלולאריות ובהפעלתו של גורם בלתי תלוי.
- הסרת אנטנות אשר הוקמו באופן בלתי חוקי, או ללא אישור, תוך חיוב המפעיל בעלויות וקניסתו.
- בחינה מחדשת של טכנולוגיית "הדור השלישי", אשר יצרה צורך ב-18,000 אנטנות חדשות ומעודדת צריכה של מוצרים בהם אין כל תועלת, למעט למוכריהם, ובדיקת האפשרות להגבלת הטכנולוגיות אותן מציעות חברות הסלולאר, למען השמירה על בריאות הציבור.

הגנה על בעלי החיים

התייחסות נאותה לבעלי חיים מהווה חלק בלתי נפרד מתפיסתה של חברה מתוקנת. החוקים להגנת בעלי החיים בישראל אינם מספקים וגם אלה הקיימים, אינם נאכפים בצורה ראויה. עובדה זו נובעת, בין היתר, מכך שאין גורם ציבורי אחד האמון על הגנת בעלי החיים, ואחריות זו מבוזרת בין משרדי ממשלה שונים ורשויות שונות.

בישראל מתקיימים ניסויים מיותרים בבעלי חיים, ללא פיקוח ובקרה הולמים. ישראל אף הפכה למקום מפלט לגידול בעלי חיים לשימוש בניסויים וממנה מיוצאים בעלי חיים לניסויים במדינות בהן גידולם אסור.

בישראל מתקיים גם שימוש בבעלי חיים לצרכי מסחר, נערכים קרבות כלבים וקיימת בעיה ממשית של אלימות והתאכזרות בקרב בני נוער לבעלי חיים. כמו כן, בישראל, אין איסור גורף על ציד, על אף האכזריות האימה בפעולה זו.

התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:

- ריכוז האחריות על כל חוקי הגנת בעלי החיים במשרד להגנת הסביבה.
- חקיקת חוק האוסר על ציד.
- קביעת מגבלות חמורות על שימוש בחמורים ובסוסים לנשיאת משאות, ומניעת שימוש זה במתחמים עירוניים.
- קידום פיתוח ושימוש בחלופות לניסויים בבעלי חיים. אכיפת חוק צער בעלי חיים (ניסויים בבעלי חיים) במוסדות אקדמיים, בחברות פרטיות וברשויות הביטחון, כך שתהיה שקיפות ויתאפשר פיקוח מהותי על הניסויים, שלא על ידי בעלי אינטרסים. יישום המלצות דו"ח מבקר המדינה לעניין התנהלות המועצה לניסויים בבעלי חיים, שינוי הרכב המועצה וביטול האצלת סמכויות האישור למוסדות המבצעים ניסויים.

- הפסקת ייצוא בעלי חיים לצורך ניסויים וביטול הרישיון לחוות מזור, בה מגדלים קופים לניסויים.
- הסדרת הפעילות הוטרינרית ברשויות המקומיות בחוק.
- ביצוע עיקור וסירוס במימון המדינה להקטנת אוכלוסיית בעלי החיים המשוטטים, בהתאם לחוק ביוזמת מרצ.
- שיפור התנאים במכלאות עירוניות ועידוד הציבור לאימוץ בעלי חיים ממכלאות.
- איסור הרעלת בעלי חיים, גם לצורך מיגור הכלבת. ואימוץ גישת החיסון האוראלי.
- חקיקת חוק האוסר שימוש בבעלי חיים לצורכי מסחר, מופעי בידור וספורט.
- הגברת התמיכה הממלכתית בארגונים הפועלים למען בעלי-החיים ורווחתם.

דת ומדינה

יהודים קובעים את גבולות היהדות ולא להיפך. לאורך השנים יצרה מדינת ישראל מונופול דתי-אורתודוקסי המפלה לרעה יהודים חילוניים ובעלי גישות דתיות פלורליסטיות. בני הדתות האחרות בישראל נפגעים באופן מתמשך מהעדר הפרדת הדת מהמדינה בישראל. יציבותה והמשכיותה של החברה הישראלית מותנות בשמירה על עליונות שלטון החוק האזרחי, לצד סובלנות כלפי מנהגי כל קבוצה תרבותית, ובלבד שמיושם של אלה לא יפגע בכבוד האדם.

הפרדת דת ומדינה

- התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
- חקיקת חוק יסוד חופש הדת, אשר יבטיח חופש דת וחופש מדת לאזרחי ישראל לרבות מתן מעמד חוקי, שווה ומלא לכל הזרמים ביהדות.
- ביטול חוקים אשר סותרים את חוק כבוד האדם וחירותו או חוק יסוד חופש העיסוק, מסיבות דת.
- ביטול קווי אוטובוסים המפרידים בין גברים לנשים.

נישואים וגירושים

- התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
- הנהגת נישואים וגירושים אזרחיים במדינת ישראל, כולל לבני אותו מין. רשם נישואים ממלכתי יהיה אחראי על רישום המעמד האישי. הנהגת נישואים אזרחיים לא תפגע במעמד הידועים בציבור.
- הענקת זכות יסוד לכל אדם בישראל להתחתן על פי בחירתו בנישואים אזרחיים או בנישואים דתיים (אורתודוקסים, קונסרבטיבים או רפורמים) ולהקים בית ומשפחה.
- הקניית הסמכות בכל ענייני האישות לבית המשפט לענייני משפחה. בתי הדין הרבניים ידונו בענייני אישות רק בהסכמת שני הצדדים.

קבורה אזרחית-חלופית

- התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
הבטחת מימושו של חוק הזכות לקבורה אזרחית חלופית, התשנ"ו-1996,
הקובע כי כל אדם זכאי להיקבר על פי השקפתו.
- הקמת בתי עלמין לקבורה אזרחית ברחבי הארץ והקצאת חלקות לקבורה אזרחית בבתי העלמין הקיימים.
- הבטחת האפשרות לקבורה אזרחית עבור התושבים על ידי כל הרשויות המקומיות.

השתייכות לעם היהודי

- יהודי הוא מי שמצהיר בתום לב שהוא יהודי וקשר את גורלו עם העם היהודי.
- אלו המבקשים לקיים גיור דתי יוכלו לבחור בין גיור אורתודוקסי, רפורמי, קונסרבטיבי או אחר.

שבת ומועדי ישראל

- התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
שמירת השבת כיום המנוחה הכללי בישראל.
- הבטחת כל זכויותיו של עובד המבקש שלא לעבוד בשבת, בין אם בשל אמונה דתית ובין אם מטעמים חברתיים.
- קיום פעילות תרבות, נופש ובילוי בשבת, כולל בתי שעשועים, אתרי בילוי ומתקני נופש וספורט, בהתחשב ברצונם של תושבי המקום.
- הפעלת תחבורה ציבורית בשבת, תוך התחשבות באופי האוכלוסייה, במקום ובצרכיה.

שירותי דת

- התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
הבטחת מתן שירותי דת על ידי המדינה באופן שוויוני לכל הדתות ולכל הזרמים ביהדות, על פי שיעורם באוכלוסייה ובהתאם ל"סל שירותי דת" אשר יעוגן בחוק ויתבסס על המלצת מועצה ציבורית מיוחדת.
- ביטול המועצות הדתיות.
- הרבנות הראשית תחדל להתקיים כמוסד ממלכתי במימון המדינה.

מערכת המשפט ובתי הדין הרבניים

- התנועה החדשה מרצ תפעל להפעלת בתי הדין הרבניים ושאר בתי הדין הדתיים באופן אוטונומי במסגרת משרד המשפטים, בדומה לבתי המשפט האזרחיים. סמכותם תהיה כבוררים בלבד ויידרשו להם רק בהסכמת כל הצדדים הנוגעים לעניין.

ישראל והעולם היהודי

- ישראל היא מדינת העם היהודי, דבר המטיל עליה אחריות מיוחדת כלפי קהילות יהודיות אחרות וההמשכיות היהודית. במאתיים השנים האחרונות, העם היהודי שינה פניו מעם של שומרי תורה ומצוות לעם פלורליסטי בו זרמים שונים: חילוניים, אורתודוקסיים ודתיים מתחדשים. במשך שנים היו היחסים בין ישראל לתפוצות מושתתים על יחסים בלתי מאוזנים, כאשר מדינת ישראל ביקשה את סיועם הכלכלי של היהודים, אך דחתה את שותפותם. על היחסים בין ישראל ליהודי התפוצות להתבסס על שותפות וערבות הדדית, כאשר שני הצדדים מעורבים בפעילות המשותפת, בתרומה הכספית, בקביעת היעדים ובביצוע.

ההשקעה הישראלית בטיפוח הקיום היהודי בתפוצות (בקיידום החינוך, התרבות היהודית והפעילות הקהילתית) איננה פחות חשובה מן ההשקעה של יהודי התפוצות בישראל ומן ההשקעה בתחום העלייה. אתגר נוסף העומד בפני העם היהודי הוא המאבק בתופעות של אנטישמיות וגזענות מדאגות, הקיימות ברחבי העולם. על ישראל לחבור לכוחות השונים הפועלים כנגד גזענות ואפליה על בסיס שנאת האחר.

התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:

- כל מי שמצהיר בתום לב כי הוא יהודי וקושר את גורלו עם העם היהודי, יוגדר כיהודי.
- ייצור גרעין משותף, אך לא בלעדי, ללימודים יהודיים, אשר יתקבל בכל הקהילות היהודיות בעולם ויסייע הן במאמץ לאפשר המשכיות יהודית והן ביצירת בסיס משותף ליהודים ממקומות שונים בעולם.
- מתן אפשרות לכל צעיר וצעירה יהודים להגיע לביקור בישראל על חשבון העם היהודי, תוך הרחבת פרויקט "תגלית". עידוד פרויקטים משותפים כמו "חיל שלום יהודי" של צעירים יהודים מכל העולם, אשר יתנדבו בסיוע למדינות העולם השלישי.

בטיחות בדרכים

הקטל בדרכים בישראל, גובה מחיר גבוה, ויש להיאבק בו באמצעות חינוך ופיתוח מערכת תחבורה ציבורית יעילה ונוחה.

התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:

- יישום התכנית הלאומית הרב שנתית למאבק בתאונות הדרכים (דו"ח שיינין).
- כולל השקעת המשאבים הדרושים לביצועה.
- ביסוס הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים כרשות עצמאית.
- הגברת החינוך וההסברה לתרבות הבטיחות בדרכים, מגן הילדים ועד לימודי הנהיגה, בכל המגזרים בישראל.

סמים, אלכוהול ועישון

בשנים האחרונות, הולכת וגוברת צריכת סמים, סיגריות ואלכוהול בקרב כל שכבות האוכלוסייה בישראל. תהליך זה הינו תוצאה של אופנות ומגמות תרבותיות, התפתחות טכנולוגית המאפשרת ייצור סמים בקלות יתרה והיעדר פיקוח חמור הנהוג, למשל, בתעשיית התרופות. תופעת השימוש בסמים קשים מהווה סכנה ופגיעה קשה בחייהם של המשתמשים ובסביבתם. השימוש בסמים מסוג קנביס גורם לפגיעה קטנה, באופן ניכר, מהשימוש בסמים קשים, אם כי סכנותיו אינן מבוטלות. כיום, כאשר משתמשי הקנביס נמצאים בסירה משפטית אחת עם סוחרי הסמים הקשים והמשתמשים בהם, נוצר מצב בלתי מאוזן ולא רצוי של השקעת כוחות משטרה רבים ובזבוז זמנם של בתי המשפט. המאמץ העיקרי חייב להתמקד במאבק בסוחרי הסמים הקשים, בחינוך למניעה, בהפעלת תכניות גמילה מסודרות ובליווי לאחר סיום הגמילה. יש לפעול באמצעים חינוכיים נגד שימוש מופרז בסמים קלים, בסיגריות ובצריכת אלכוהול.

התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:

- הפסקת הפללה של צרכני סמים מסוג הקנביס.
- אימוץ מדיניות טיפול במשתמשים בסמים קשים, אשר תתבסס על ההנחה לפיה המשתמשים בסמים קשים זקוקים לחמלה, טיפול וגמילה ולא לענישה, מעצר או מאסר.
- מאבק בלתי מתפשר ביצרני ובסוחרי סמים, במיוחד באלה המוכרים סיגריות, אלכוהול וסמים לקטינים.
- חקיקה ואכיפה מוגברת של חוקים המענישים את אלו שפעולתם תחת השפעת אלכוהול או סמים משפיעה על בטיחותם ובריאותם של אחרים.
- הקמת ועדת מומחים במשרד הבריאות למעקב אחר סמים חוקיים ולא חוקיים המופצים בישראל, דירוגם לפי רמת הסיכון הבריאותי ופרסום ממצאיה בעיתונות, באינטרנט, בבתי ספר ובמועדוני לילה.
- הרשאה למכירה חוקית של קנביס לחולים, לפי מרשם רפואי. מתן אישור לגידול קנביס בפיקוח משרד הבריאות ומשרד החקלאות לצרכים רפואיים.
- הגברת פעילויות חינוכיות מניעתיות להבהרת הנזקים הנגרמים מצריכת אלכוהול ועישון טבק.
- תקצוב הולם לפעילויות חינוכיות כנגד השימוש בסמים, אלכוהול ועישון גם בקרב הציבור הערבי.
- אשרור אמנת האו"ם למלחמה בעישון, ובכלל זה איסור פרסום סיגריות ומוצרי טבק.
- העלאת המס על סיגריות.
- חיזוק עוצמתה ויכולותיה של "הרשות למלחמה בסמים" והגדלת תקציבה, כך שתהיה מסוגלת לקיים תוכניות מניעה חינוכיות והסברתיות ולהרחיב את פעילותם של המוסדות לגמילה מסמים.

פריפריה, התיישבות, חקלאות

ישובי הפריפריה

קיימת חשיבות מיוחדת לחיזוק המרחב הכפרי והאזורים הפריפריאליים. בשל המרחק הגיאוגרפי מהמרכז, עומד בפני תושבי האזורים הפריפריאליים קושי מובנה להנות באופן שווה מהאפשרויות העומדות לרשות תושבי המרכז. רבים מתושבי הפריפריה בישראל שייכים לקבוצות אשר סבלו גם מאפלויות נוספות - ישובים ערבים ועיירות פיתוח - לצד מושבי עובדים, קיבוצים וישובים קהילתיים. קידום אזורי הפריפריה מצריך מעורבות יזומה מצד השלטון המרכזי. הביטוי החשוב ביותר של מעורבות זו הוא בפיתוח תשתיות פיסיות, חינוכיות ואחרות, אשר יפצו על המרחק הגיאוגרפי.

התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:

- פיתוח תשתית תחבורה כלל-ארצית, ובעיקר רשת של מסילות ברזל וכבישים מהירים, אשר יאפשרו לתושבים לעבוד במרכזי תעסוקה בישובים אחרים.
- חיזוק מרכזים עירוניים, כמרכז לתעסוקה ופיתוח לישובי האזור.
- חיזוק ישובים קיימים והימנעות מהקמת ישובים חדשים.
- פיתוח ישובים כפריים יהודיים וערביים, המבוססים על שילוב מושכל בין חקלאות, תעשייה, תיירות ושירותים, כבסיס לשגשוג וצמיחה לפריפריה.

ההתיישבות הקיבוצית

התנועה הקיבוצית מייצגת מודל של שילוב בין חירות היחיד לסולידריות קהילתית. התנועה החדשה מרצ רואה אינטרס לאומי רב משקל בהמשך קיומה של ההתיישבות ובתרומתה לכלכלה הישראלית, לביטחון המדינה ולאיכות החברה. השינויים העוברים על התנועה הקיבוצית, בעידן של שינויים כלכליים ותרבותיים, מחייבים דאגה לזכויותיהם של חברי הקיבוץ. התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:

- הבטחת שוויון זכויותיהם של חברי הקיבוץ בתחומי הרווחה השונים.
- הבטחת התנאים המשפטיים אשר יאפשרו לכלל קיבוץ להתקיים בדרך אותה יבחר לעצמו וברמות השיתוף והשוויון אותן יגדירו חבריו.
- קיומו של פרק מיוחד במסגרת חקיקת הפנסיה לכלל תושבי המדינה, אשר ייתן מענה למצבם המיוחד של חברי קיבוצים שנתרו ללא חיסכון פנסיני לעת זקנתם.
- הבטחת זכות הקניין של הקיבוצים בחלקות המגורים שלהם, ברוח החלטה 979, אשר אושרה במועצת מנהל מקרקעי ישראל.
- השוואת זכויותיהם של חברי הקיבוץ לחברי מושבים ותושבים חדשים העוברים לאזורי פריפריה.

חקלאות

- התנועה החדשה מרצ רואה חשיבות רבה בקיומה של חקלאות, המהווה לא רק את בסיס הקשר לאדמה אלא גם מרכיב חשוב בשמירה על האזורים הפתוחים, ריאות ירוקות ומניעת זיהומים אקולוגיים והזרמה של מי קולחין לנחלים. לחקלאים עומדת הזכות להמשיך ולהתפרנס מקרקעותיהם ולשמרן כקרקעות חקלאיות, לטובת המדינה כולה. התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
- הפעלת מדיניות אשר תבטיח את רווחיות החקלאות ומניעת התלות בגורמים חיצוניים, תוך קביעת התנאים המתאימים לייצור ולסחר, זאת מבלי לפגוע בזכויות העובדים המועסקים בתחום זה.
  - הגדלת ההשקעות בחקלאות ובמיוחד השקעות הנדרשות מטעמים של איכות סביבה וצמצום השימוש במים שפירים.
  - העברת החקלאות הישראלית לגידולים הצורכים כמות מים מעטה והמושפעים פחות מתנאי בצורת. השתתת מרבית הגידולים על מים מושבים.

מנהל תקין

מאבק בשחיתות

גילויי השחיתות השלטונית והקרבה המסוכנת בין הון לשלטון, אשר הפכה לתופעה בולטת בישראל, מהווים איום חמור על הדמוקרטיה הישראלית. השחיתות מביאה לאובדן אמון הציבור במערכת הפוליטית, במנהיגות ובדמוקרטיה ולפגיעה בכושר התפקוד של המדינה והמגזר הציבורי. השחיתות, המחלחלת לכל תחומי החיים בישראל, גורמת גם לפירוק הסולידריות החברתית. נדרשת פעולה רחבה ומקיפה בתחום החקיקה וההרתעה, אך מעל לכל בתחום הדוגמה האישית בניסיון להחזיר את האמון בפוליטיקה ובפוליטיקאים, להראות שיש פוליטיקה טובה ונקייה ולהטמיע ערכים של יושר, שיתוף הציבור ואחריותיות (accountability) במערכת הפוליטית.

הפרדת הון ושלטון

- ההגבלות הקיימות כיום על גיוס הכספים ותקרת ההוצאות הנמוכה יוצרות תמריץ למועמדים ומפלגות לעבור על החוק, בדרכים שונות. על מנת ליצור תמריצים למועמדים ולמפלגות לנהוג על פי החוק יש לקבוע את הכללים הבאים:
- רק אזרחים ישראלים יהיו רשאים לתרום למועמדים, בדומה להגבלת התורמים למפלגות.
  - המפלגות יהיו חייבות לפרסם באינטרנט את המאזן הכספי השנתי, ופרטי התרומות והתורמים (פרט לתרומות מיחיד בסכום הפחות מ-1000 ₪).
  - יוגדל השיעור המרבי של תרומה למפלגה או למועמד מתורם יחיד לסך מצטבר של 5000 ₪ למערכת בחירות.
  - תתקיים חובת פרסום באינטרנט של רשימת התורמים, אשר תרמו מעל 1000 ₪ למועמדים ולמפלגות.

מינויים במערכות השלטון

- התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
  - קיום חובת פרסום של השיקולים לבחירת חברי ועדה ממיניית של עובדי ציבור והשיקולים של מינויים אותם עורכים שרי הממשלה, כולל השיקולים לבחירה במועמד מסוים ולא אחר. פרסום השיקולים יהווה גורם מרתיע בפני מינויים לא ענייניים.
  - מועמדים למשרות שלטוניות המחייבות בחירה על ידי ועדה, יחויבו לפרסם 'אני מאמין' לגבי השקפת עולמם בנושאים הקשורים במשרה.
  - קיום חובת פרסום בעת מינוי חברי מרכז וקרוביהם (גם במשרות עובדים זמניים).
  - פרסום השמות נועד להרתיע פוליטיקאים מחלוקת משרות.

שקיפות בעבודת הרשויות

- התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
  - קיום חובת רישום פרוטוקולים ופרסומם באינטרנט של דיונים בתהליכי רגולציה, הן ברשויות שלטוניות (כמו מנהל מקרקעי ישראל) והן בועדות תכנון ובניה ברשויות מקומיות.
  - חיוב רשויות שלטוניות בפרסום דוחות חשבונאיים, המפרטים הטבות שלטוניות אשר הוענקו למגזרים שונים, כולל הנחות מס.
  - חיוב ראשי רשויות מקומיות בפרסום שיקוליהם לגבי מתן פטורים הקשורים להיתרי בניה.
  - קיום חובת פרסום פניות אשר הוגשו לעובדי ציבור להטבות שלטוניות או סיוע של עובדי ציבור.
  - רשויות המינהל הציבורי יהיו מחויבות לספק לאזרחים, ביוזמתן, מידע מלא על זכויותיהם על-פי "חוק חופש המידע", אשר נחקק ביוזמת מרצ.
  - תובטח הגנה על צנעת הפרט מפני העברת מידע על אדם ללא ידיעתו והסכמתו.

הרתעה

- התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
  - הקמת מסלול משמעת לעבירות של שחיתות (בנוסף למסלול הפלילי המחייב הוכחת כוונה והוכחת פרטי האישום כולו מעל לכל ספק סביר), בו ניתן יהיה להרשיע נושאי משרות נבחרות ועובדי ציבור בכירים.
  - פרסום ניהול חקירות נגד עובדי ציבור ונבחרי ציבור בכירים במידה והפרסום לא יפגע בחקירה עצמה.
  - הגבלת זכות השתיקה של עובדי ציבור החשודים בעבירות שחיתות רק למידע מפליל.
  - חיוב הרשויות להכין דו"ח הפקת לקחים במקרים של שחיתות, כולל המלצות למניעת מקרים דומים בעתיד.
  - הקמת "קו חם" לחשיפת שחיתויות בשירות המדינה שבו יוכלו עובדים לדווח על שחיתויות.
  - הגדלת המשאבים לגורמי האכיפה, החקירה והענישה.
  - פרסום שמות בדוחות מבקר המדינה.
  - הפעלת נוהל חיוב אישי, בדומה לנוהל בשלטון המקומי, על שרים ומנכ"לים, במקרים של עבירות הפרת אמונים במינויים ובהוצאת כספים.
  - הפיכתן של ההמלצות האישיות בדוחות ועדות חקירה ממלכתיות להמלצות מחייבות.

שלטון החוק

- התנועה החדשה מרצ מחויבת להגנה על עצמאותה של הרשות השופטת.
- התנועה החדשה מרצ מתנגדת להפרטת מערכות שלטוניות, בהן הפרטת בתי סוהר, והעברת סמכויות שיטור לגורמים פרטיים.
- התנועה החדשה מרצ קוראת ליישם את חוק זכויות נפגעי עבירה.

חיזוק המשטר הפרלמנטרי

- המשטר הפרלמנטרי הוא אחד הנדבכים הבסיסיים בדמוקרטיה הישראלית.
- התנועה החדשה מרצ מתנגדת לכינון משטר נשיאותי בישראל, דבר המהווה איום של ממש על הדמוקרטיה הישראלית.
- כל שינוי בשיטת הבחירות חייב לשמר את עקרונ היחסיות ולדאוג לייצוגן של כל הקבוצות והדעות במוסדות השלטון.

חוקה

אחד המרכיבים החשובים בדמוקרטיה פרלמנטרית הוא קיומה של חוקה מחייבת, המבטיחה הגנה על זכויות אדם ואזרח בסיסיות וקובעת מערכת נורמות ועקרונות על פיהן מושתתת מערכת החקיקה.

חוקי היסוד הקיימים ממלאים את תפקיד החוקה בישראל. חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו וחוק-יסוד: חופש העיסוק, אשר נחקקו ביוזמת מרצ, מהווים מהפכה חוקתית ומבטיחים חלק מזכויות היסוד של האדם בישראל, ובראשן את זכותו לחיים, לחירות ולכבוד.

השלמת תהליך כתיבת החוקה חייב לכלול הגנה מלאה על כל זכויות האדם והאזרח כמקובל במדינות דמוקרטיות. התנועה החדשה מרצ מתנגדת לכל פשרה בנושאים חוקתיים שמשמעה החלשת ערכי היסוד העומדים בבסיס כל משטר וחברה דמוקרטית.

מבנה הממשלה

- על מנת לייעל את עבודת הממשלה נדרש צמצום משמעותי של מספר השרים. המצב בו עשרות מחברי הכנסת מכהנים כשרים וכסגני שרים פוגע בעבודתה התקינה של הכנסת. התנועה החדשה מרצ תפעל לקידום הנושאים הבאים:
- שינוי חוק יסוד הממשלה, בחוק משוריין ברוב מיוחס, להגבלת גודל הממשלה ל-15 שרים בלבד, בנוסף על ראש הממשלה.
- מינוי מספר מצומצם של שרים זוטרים עם אחריות ביצועית, אשר יוגבל בחקיקה.
- ביטול תפקיד סגן שר.

עבודת הכנסת

- יש להציב סטנדרטים גבוהים של מוסר עבודה ורצינות חברי הכנסת בעבודתם הפרלמנטרית. התנועה החדשה מוצגת תפעל לקידום הנושאים הבאים:
- צמצום פגרות הכנסת במטרה לשדר רצינות ואחריות בעבודת הח"כים.
  - חיוב נוכחות של ח"כים בישיבות המליאה ובוועדות הכנסת.
  - הרחבת פיקוח הוועדות על גורמים שלטוניים ובעיקר על אגף התקציבים באוצר.
  - אימוץ נוהל השימוע על מינויים בממשלה.
  - הגבלת מספר חברי הוועדות ואיסור חברות של חברי כנסת ביותר משתי ועדות, על מנת לאפשר נוכחות בישיבות ואת רציפות עבודת הוועדות.
  - חיוב עובדי מדינה להשתתפות בישיבות ועדות הכנסת.
  - קביעה בחוק שאי אמירת אמת בפני ועדת כנסת תחשב לעבירה פלילית.
  - אספקת מידע ומחקר ברמה גבוהה והעמדת מקורות מידע עצמאיים לתמיכה מקצועית עבור חברי הכנסת.
  - ביטול חוק ההסדרים.

רפורמה במינהל הציבורי

השירות הציבורי, הזרוע המבצעת של הממשלה, אמור להגן על הציבור מפני השימוש לרעה בשררה. משימותיו המרכזיות של המינהל הציבורי הן סיוע לקובעי המדיניות בעבודה מקצועית ועבודת מטה ומתן שירות טוב והולם לציבור. במינהל הציבורי בישראל קיימים ליקויים רבים באיכות השירות וקיים בלבול בין תפקידי הדרג הפוליטי לבין תפקידי הדרג המנהלי. כמו כן, אין יכולת תכנון לטווח רחוק וחוסר היעילות גדול. נדרשת רפורמה מקיפה במינהל הציבורי, אשר תציב דגם רצוי למינהל הציבורי בשנת 2015, ממנו ייגזרו התכניות האופרטיביות, תוך שמירה על יחסי עבודה תקינים וכיבוד ההסכמים קיבוציים של עובדי המינהל הציבורי.

הרפורמה תכלול:

- מבנה חדש לשירות המדינה לפיו, כל משרד יחולק למטה מקצועי העוסק ברגולציה, בקרה ומעקב, וליחידות ביצוע המופקדות על השירות היעיל לציבור;
- האצלת סמכויות של כל הגופים הריכוזיים בשירות המדינה למשרדים וליחידות הסמך;
- הנהגת שיטות ניהול מודרניות ומקצוע הסגל הבכיר.
- תוכנית אופרטיבית לשיפור השירות לאזרח, אשר תכלול את מצבת העובדים הדרושה למתן השירות, הנהגת שיטות איכות ופרסום "אמנות-שירות" והטמעתן בעבודת היחידות.
- תגמול עובדים על פי מדדי שירות, סקרי שביעות רצון של לקוחות, מתן שירות מבוזר ומידע ממוחשב.
- מתן אחריות תקציבית לשרים על משרדיהם תוך ניתוק התלות המוחלטת השוטפת באגף התקציבים של האוצר וצמצום מספר התקנות התקציביות.
- קידום נשים, ערבים ואנשים עם מוגבלות בשירות המדינה.
- חינוך, מקצועיות ויושרה ציבורית באמצעות הכשרות והשתלמויות לעובדי מדינה, כולל בנושאים של יושרה ציבורית ומנהל תקין ותהליכי מיון קפדניים.
- הקמת בית ספר לשירות ציבורי (בדומה לקורס צוערים במשרד החוץ).

רפורמה בשלטון המקומי

הממשלות האחרונות קיצצו באופן חד וברוטאלי בתקציב מענקי האיזון לרשויות המקומיות, זאת בנוסף לקיצוץ הנרחב בתקציבי החינוך והרווחה. מצב זה אילץ את הרשויות המקומיות להשלים מתקציביהן (ממסי הארנונה ומתרומות) את החוסר שנוצר, על מנת לשמר רמת שירות סבירה לאזרחים. הדבר גרם לחלק מרשויות להגיע לכדי משבר. המשבר בשלטון המקומי מחייב פעולה מקיפה. כ-95% מתושבי ישראל חיים בישובים עירוניים ומכאן, יש לתת דגש על טיפול במצבן של הרשויות העירוניות לצד הטיפול בישובים הקטנים, הסובלים, לעיתים, ממצוקה קשה.

התנועה החדשה מוצת תפעל לקידום הנושאים הבאים:

- הגדלה משמעותית של חלקה של הממשלה בתקציב השירותים החברתיים ברשויות המקומיות.
- המשך תשלום מענקי איזון. מצוקתן של רשויות מקומיות רבות אינה נובעת דווקא מניהול כושל או משחיתות, אלא מתנאים אובייקטיביים ומהמצב הסוציו-אקונומי של התושבים. על המדינה להתחשב בכך שישנן רשויות שתהיינה תלויות באופן קבוע במענקי האיזון.
- עריכת דירוג במידת האוטונומיה של הרשויות כך שרשויות המנוהלות היטב ועומדות בקריטריונים שייקבעו על ידי משרד הפנים יזכו בסמכויות מתוקצבות רחבות יותר, ורשויות שסדרי הניהול בהן אינם תקינים יהיו תחת פיקוח וליווי צמוד של משרד הפנים, וסמכויותיהן יצומצמו.
- עידוד כספי לרשויות המבקשות להתאחד מרצון.
- צמצום מספר סגני ראש עיר בשכר ומתן סמכויות ביצועיות לסגנים.
- תגמול הגון לחברי מועצה נבחרים בכל הארץ, כך שיוכלו למלא את התפקיד גם אלו שאינם בעלי אמצעים.

מאבק בשחיתות בשלטון המקומי

הביקורת הציבורית על השלטון המקומי חלשה יותר ופרשות שחיתות נדחקות לשולי השיח הציבורי. על אף שבידי שר הפנים מצויים הכלים לטיפול בנושא (יכולת לפטר ראשי ערים, להקים ועדה קרואה, להפעיל נהל חיוב אישי), עדיין קיימות לא מעט תופעות של שחיתות בשלטון המקומי, הפוגעות, לעיתים, במצבם של ישובים שלמים.

יש לנקוט בסדרה של צעדים פרטניים למיגור השחיתות ברמה המקומית.

התנועה החדשה מוצת תפעל לקידום הנושאים הבאים:

- הפעלה נרחבת של הסנקציות המצויות בידי שר הפנים כלפי ראשי ערים ומועצות מקומיות, ובפרט נהל חיוב אישי במקרים של עבירות.
- חיוב ראשי ערים ומועצות בפרסום כל פגישותיהם עם מועמדים לקבלת מכרזים בכלל ובתחום התכנון והבניה בפרט.
- חיוב קיומן של ועדות חובה במועצות המקומיות (בנושאים כמו: סביבה, חינוך, רווחה ועוד), אשר יכינו תכנית פעולה למועצה ויפקחו על ביצועה.
- הקמת בית ספר לשלטון מקומי המיועד לראשי ערים, מועצות וחברי מועצות שיחפצו בכך. בית הספר יפעל להכנת עתודה למנהיגים בתחום המוניציפאלי וייזום השתלמויות לעובדי הרשויות בתחומי שיפור השירות וניהול.